



Mitä on luonnonkosmetiikka? - tutkimus kuluttajien näkemyksistä

Hallanaro, Jenni

2017 Laurea



LAUREA Laurea-ammattikorkeakoulu
AMMATTIKORKEAKOULU
Yhdessä enemmän

Mitä on luonnonkosmetiikka?
- tutkimus kuluttajien näkemyksistä

Hallanaro Jenni
Kauneudenhoitoala
Opinnäytetyö
Tammikuu, 2017

Hallanaro Jenni

Mitä on luonnonkosmetiikka? - tutkimus kuluttajien näkemyksistä

Vuosi	2017	Sivumäärä	61
-------	------	-----------	----

Luonnollisuudesta ja luonnonraaka-aineista on tullut viime vuosina yhä suosituimpia kosmetiikan valmistuksessa ja markkinoinnissa. Varsin erilaisia kosmetiikkatuotteita voidaan markkinoida luonnollisina tai luonnonkosmetiikkana, sillä luonnonkosmetiikalle ei ole virallista lainsäädännöllistä määritelmää. Tämän opinnäytetyön tavoitteena oli kerätä tietoa siitä, mitä kuluttajat ajattelevat luonnonkosmetiikan olevan, minkälaisia mielikuvia kuluttajilla on luonnonkosmetiikasta, ja mitä ominaisuuksia pidetään tärkeinä luonnonkosmetiikkatuotteille. Yhteistyökumppanina työssä oli Berner Oy, ja työn tuloksia on tarkoitus hyödyntää kosmetiikan tuotekehitystyössä.

Teoreettisessa viitekehyksessä perehdyttiin eurooppalaisten luonnonkosmetiikkastandardien avulla luonnonkosmetiikan määritelmään. Lisäksi taustoitettiin luonnonkosmetiikan suosion kasvua ja perehdyttiin erityisesti kosmetiikan turvallisuuteen liittyviin teemoihin. Myös negatiiväittämiä ja luonnollisuuden hyödyntämistä kosmetiikan markkinoinnissa käsiteltiin lyhyesti.

Työn tutkimusosuus toteutettiin kyselytutkimuksena, jonka kohderyhmäksi valittiin 15 - 40-vuotiaat tytöt ja naiset. Kyselyyn vastasi 105 henkilöä. Tutkimuksen perusteella luonnonkosmetiikkaa pidetään ennen kaikkea ympäristöystävällisenä, luonnonraaka-aineista valmistettuna kosmetiikkana, joka ei sisällä synteettisiä raaka-aineita. Suurin osa vastaajista myös piti luonnonkosmetiikkaa tavallista kosmetiikkaa turvallisempana. Tutkimuksen avulla saatiin arvokasta tietoa kuluttajien ajatuksista. Tutkimus tukee näkemystä siitä, että mielikuvat luonnonkosmetiikkatuotteiden luonnonläheisyydestä, ympäristöystävällisyydestä ja turvallisuudesta ovat tärkeitä selittäviä tekijöitä luonnonkosmetiikan menestyksen takana.

Hallanaro Jenni

What are natural cosmetics? A survey of consumer perceptions

Year	2017	Pages	61
------	------	-------	----

Naturalness and natural raw materials have become increasingly popular in cosmetic manufacturing and marketing. All kinds of cosmetic products can be marketed as 'natural' at the moment because there is no legal definition for natural cosmetics. The aim of this Bachelor's thesis was to gather information on what consumers perceive the term 'natural cosmetics' to mean, what kind of mental images consumers have of natural cosmetics, and what features are considered important for natural cosmetic products. This thesis was carried out in collaboration with Berner Ltd and the results are to be used in the research and development work of cosmetics.

European standards for natural and organic cosmetics were discussed in the theoretical framework of the thesis as they provide a definition for natural cosmetics. The history of natural cosmetics and different factors behind their rise in popularity were examined as well. Special focus was given to the safety of cosmetics. In addition, naturalness and 'free from' claims in the marketing of cosmetics were briefly discussed.

The empirical part of this thesis was executed in the form of a consumer survey. Girls and women between 15 and 40 years of age were chosen as the target group for the survey. In total 105 people completed the survey. The results showed that natural cosmetics were, first and foremost, seen as environmentally friendly products that are made from natural ingredients instead of synthetic ones. The majority of respondents also thought that natural cosmetic products were safer than other cosmetic products. This study provided valuable information about the views of consumers. The results supported the view that the mental images that people have of natural cosmetics as being close to nature, environmentally friendly and safe were an important factor in their success story.

Keywords: Natural cosmetics, Safety of cosmetics, Marketing, Consumer survey

Sisällys

1	Johdanto.....	6
2	Yhteistyökumppanin esittely	7
3	Luonnollisuus trendinä kosmetiikassa	7
3.1	Vihreän liikkeen synty ja kehitys	8
3.2	Vihreä liike ja kosmetiikkateollisuus.....	9
4	Luonnonkosmetiikka	11
4.1	Luonnonkosmetiikan eurooppalaiset sertifikaatit.....	12
4.1.1	NATRUE.....	13
4.1.2	COSMOS.....	13
4.2	Luonnonkosmetiikalle asetetut vaatimukset: esimerkkinä COSMOS	14
4.2.1	Raaka-aineet ja niille sallitut muokausmenetelmät	14
4.2.2	Tuotteiden luokittelu luonnonkosmetiikaksi ja luomukosmetiikaksi	15
4.3	COSMOS- ja NATRUE-standardien vertailu	16
5	Kosmetiikan turvallisuus	17
5.1	Lainsäädäntö.....	18
5.2	Synteettisiin raaka-aineisiin kohdistuvat turvallisuusepäilyt.....	19
5.3	Luonnonraaka-aineiden turvallisuuden arviointi	21
6	Luonnollisuus kosmetiikan markkinoinnissa	23
6.1	Kosmetiikan markkinoinnin säätely	24
6.2	Luonnonaineet ja luonnollinen imago kosmetiikan markkinoinnissa.....	25
6.3	Negaatiomarkkinointi.....	26
7	Tutkimuksen esittely ja toteutus	27
8	Tutkimuksen tulokset.....	29
8.1	Vastaajien taustatiedot	29
8.2	Luonnonkosmetiikka terminä.....	31
8.3	Vastaajien tuntemat luonnonkosmetiikkamerkit.....	34
8.4	Luonnonkosmetiikan raaka-aineet ja koostumus.....	35
8.5	Luonnonkosmetiikan markkinointi.....	40
8.6	Luonnonkosmetiikan teho ja toimivuus.....	44
8.7	Luonnonkosmetiikan turvallisuus	45
9	Pohdinta ja johtopäätökset.....	46
	Lähteet	52
	Kuviot	56
	Taulukot.....	57
	Liitteet	58

1 Johdanto

Luonnollisuudesta ja luonnonraaka-aineiden hyödyntämisestä kosmetiikkatuotteiden valmistuksessa ja markkinoinnissa on tullut yhä suositumpaa viime vuosina. Luonnollisuus ja tuotteiden yhteys luontoon tuntuu olevan lähes jokaisen kosmetiikkavalmistajan mielestä se, mikä nyt myy. Luonnonkosmetiikan markkinat ovat kasvaneet jatkuvasti viime vuosina ja suosion kasvu näyttäisi yhä jatkuvan. Mutta mitä oikeastaan tarkoitetaan luonnonkosmetiikalla? Asiasta ei ole täyttä yksimielisyyttä. Luonnonkosmetiikalle ei ole olemassa virallista lainsäädännöllistä määritelmää, joten periaatteessa lähes mitä vain kosmetiikkatuotetta voisi tällä hetkellä markkinoida luonnonkosmetiikkana. Tarve erotella luonnonkosmetiikka muusta kosmetiikasta on johtanut lukuisten luonnonkosmetiikkasertifikaattien luomiseen. Eri sertifikaattienkin määritelmät luonnonkosmetiikalle kuitenkin poikkeavat toisistaan hieman. Luonnonkosmetiikkamaailma voi näyttäytyä kuluttajille sekavana. Mitä kuluttajat oikeastaan ajattelevat luonnonkosmetiikan olevan?

Tämän opinnäytetyön tavoitteena on selvittää kuluttajien näkemyksiä siitä, mitä ja minkälaista luonnonkosmetiikka on. Tavoitteena on selvittää minkälaisia raaka-aineita luonnonkosmetiikka voi kuluttajien näkemyksen mukaan sisältää, ja kuinka suuri osuus luonnonkosmetiikan raaka-aineista tulee olla luonnosta peräisin. Tarkoituksena on myös selvittää, mitä mielikuvia luonnonkosmetiikka herättää ja minkälaisia ominaisuuksia luonnonkosmetiikkatuotteilla tulisi kuluttajien mielestä olla. Yhtenä tavoitteena on selvittää, mitä kosmetiikkabrändejä kuluttajat pitävät luonnonkosmetiikkana, ja onko luonnonkosmetiikan sertifiointi kuluttajien mielestä tarpeellista. Luonnollisuus tunnutaan yhä useammin myös yhdistettävän turvallisuuteen ja terveellisyyteen, ja tarkoituksena onkin selvittää myös, onko luonnonkosmetiikka kuluttajien mielestä turvallisempaa kuin perinteinen kosmetiikka. Yhteistyökumppanina työssä on Berner Oy. Yhteistyökumppanille on tärkeää tuntea suomalaiset kuluttajat mahdollisimman hyvin, ja tutkimuksen tuloksia on tarkoitus hyödyntää tulevaisuuden tuotekehitystyössä.

Työn teoriataustassa käsitellään luonnollisuustrendin taustaa sekä kosmetiikkamaailmassa että yleisemmin. Lisäksi perehdytään luonnonkosmetiikkaan tarkemmin ja esitellään sekä vertaillaan merkittävimpiä eurooppalaisia luonnonkosmetiikkastandardeja COSMOSTA ja NAT-RUETA, jotta lukijalle muodostuu käsitys siitä, miten sertifioidut määrittelevät luonnonkosmetiikan ja minkälaisia vaatimuksia luonnonkosmetiikalle asetetaan. Teoriataustassa käsitellään myös kosmetiikan turvallisuutta, joka on noussut otsikoihin viime vuosina ja ollut yksi selittävä tekijä luonnollisuuden suosion nousun taustalla. Luonnollisuuden ja vihreän ajattelun suosion nousu on vaikuttanut myös kosmetiikan markkinointiin, ja teoriataustassa käsitelläänkin lyhyesti myös luonnollisuutta ja luonnollista imagoa sekä negatiiväittämiä kosmetiikan markkinoinnissa.

2 Yhteistyökumppanin esittely

Berner Oy on vuonna 1883 perustettu suomalainen perheyhtiö. Liiketoiminta alkoi aikanaan sillin maahantuonnilla ja laajentui vuosien varrella elintarvikkeista kansainvälisiin kuluttaja- ja ammattituotteisiin. Maahantuonnin rinnalla on ollut oma kotimainen tuotekehitys ja tuotanto 1950-luvulta lähtien. (Berner Oy 2016a.) Vuonna 2015 konsernin liikevaihto oli 289,3 miljoonaa euroa ja henkilöstön määrä 524 (Berner Oy 2016b). Kuluttajatuotteet - liiketoimintayksikkö myy ja markkinoi Bernerin omia tuotemerkkejä ja kansainvälisiä brändejä. Oman tuotekehityksen tunnettuja merkkejä ovat mm. XZ, LV, Herbina, GreenCare, Korrek, Lasol, Nokian jalkineet sekä Rajamäen tuotteet. (Berner Oy 2016c.)

3 Luonnollisuus trendinä kosmetiikassa

Luonnonkosmetiikan suosio on kasvanut voimakkaasti viime vuosina. Globaalin luonnonkosmetiikkamarkkinan rahallinen arvo oli vuonna 2014 jo yli 30 miljardia dollaria ja markkinat kasvoivat lähes 11 %. (Heinze 2015.) Pohjoismaissa luonnonkosmetiikan markkinat kasvoivat kaksinkertaiseksi vuosien 2008 ja 2014 välillä (Organic Monitor 2015). Saksassa luonnonkosmetiikka on ollut erityisen suosittua, ja siellä luonnonkosmetiikan markkinaosuus oli vuonna 2014 jo 7,8 % (Heinze 2015).

Kasvipohjaisen kosmetiikan ja luonnonkosmetiikan suosion nousun taustalta löytyy monia eri tekijöitä. Kuluttajat pyrkivät yhä useammin yhdistämään sosiaalisen vastuun ja henkilökohtaisen hyvinvoinnin valinnoissaan, mikä on ajanut luonnollisuuden ja luonnonkosmetiikan suosion kasvua. Ihmiset kaipaavat nautintoa ilman syyllisyyttä. (Gleason-Allured 2010, 97.) Nykyään halutaan tehdä ympäristön kannalta oikeita ratkaisuja ja samalla elää stressittömämpää ja kokonaisvaltaisempaa elämää. Huoli kosmetiikan ympäristövaikutuksista ja turvallisuudesta on ollut omiaan lisäämään luonnonkosmetiikan suosiota. (Chang 2011, 17.) Myös tee se itse - ajattelun uusi tuleminen on edistänyt luonnolliseksi koetun kosmetiikan markkinoita: kuluttajat haluavat kokea yhteyden käyttämiinsä tuotteisiin ja tietää mistä ne tulevat ja minkälainen vaikutus niillä on. (Gleason-Allured 2010, 96 - 98.)

Ensisilmäyksellä luonnollisen kosmetiikan suosion nousun takana olevat tekijät saattavat vaikuttaa erillisiltä ilmiöiltä, mutta taustalta löytyy kuitenkin nämä ilmiöt kokoava taustavaikuttaja. Tämä on ns. vihreän liikkeen tai ympäristöliikkeen synty, kehittyminen ja vahvistuminen viimeisen n. 50 vuoden aikana ja erityisesti viime vuosikymmeninä. Luonnonraaka-aineiden, luonnollisuuden ja luonnonkosmetiikan suosion nousu on kulkenut käsi kädessä vihreän liikkeen kanssa. Luonnonsuojelusta alkanut liike on kehittynyt monialaiseksi tieteelliseksi, sosiaaliseksi ja poliittiseksi liikkeeksi, joka keskittyy ympäristöongelmien ratkaisuun. Ihminen nähdään osana ekosysteemiä ja liikkeen keskiössä ovat myös ekologia, terveys ja ihmisoikeudet. Tavoitteena on tasapainoisempi suhde ihmisen ja biosfäärin välillä (Schroeder 2011, 29.)

3.1 Vihreän liikkeen synty ja kehitys

Vihreän liikkeen voidaan katsoa syntyneen 1800-luvun puolivälissä, kun romantiikan aika taiteissa sai aikaan ensimmäiset askeleet luonnonsuojelussa. Vihreän liikkeen muovautumiseen nykyisen kaltaiseksi on kuitenkin vaikuttanut luonnonsuojelun kehittymisen lisäksi vahvasti myös kolme hieman viimeaikaisempaa trendiä, jotka ovat varsinkin viimeisten vuosikymmenten aikana kasvaneet voimakkaasti. Nämä trendit ovat osittain jo sekoittuneet ja yhdistyneet toisiinsa ja osaksi vihreää liikettä, joka on saanut niistä voimaa ja kehittynyt edelleen nykyisen kaltaiseksi globaaliksi liikkeeksi. Kyseiset trendit ovat kestävä kehitys, terveys ja hyvinvointi sekä luomu. (Grubow & Jacobs 2011, 2.)

Kestävällä kehityksellä on juurensa vuoden 1972 YK:n Tukholman konferenssissa, joka käsittelee ympäristöä. Kestävän kehityksen idea kiteytyi vuonna 1987 Brundtlandin komission raportissa *Our Common Future*, joka määritteli kestävä kehityksen kehitykseksi, joka ”tydyttää nykyhetken tarpeet viemättä tulevilta sukupolvilta mahdollisuutta tyydyttää omat tarpeensa”. Kuitenkin vasta vuonna 1992 Rio de Janeirossa järjestetty YK:n ympäristö- ja kehityskonferenssi *Earth Summit* johti kestävä kehityksen suosion kasvuun siinä määrin, että sanoista alettiin kunnolla ryhtyä tekoihin. Vuosituhannen vaihteen jälkeen huomio on kiinnittynyt yhä enenevässä määrin ilmastomuutokseen ja sen torjuntaan. (Grubow & Jacobs 2011, 2 - 3.)

Terveys- ja hyvinvointitrendi syntyi 1970- ja 1980-luvuilla, kun suuret ikäluokat kiinnostuivat terveytensä edistämisestä terveempien elintapojen ja kuntoilun avulla. Aerobinen kuntoliikunta alkoi kasvattaa suosiotaan. Trendi on kehittynyt globalisaation myötä, kun vanhat itämaiset keinot edistää terveyttä ovat levinneet länteen. Ihmiset kiinnostuivat joogasta, akupunktiosta ja ayurvedasta. Nykypäivänä terveys- ja hyvinvointitrendiä hallitsee mindfulness eli tietoinen läsnäolo ja positiivinen ajattelu. (Grubow & Jacobs 2011, 3 - 4.)

Luomuviljelyn teoria kehitettiin jo 1920- ja 1930-luvuilla maailmansotien välillä, kun huoli maaperän pilaantumisesta, ruoan huonosta laadusta ja perinteiden rapautumisesta kasvoi Euroopassa. Luomuviljelyn tavoitteena oli kestävä maankäyttö, jolla pyrittiin edistämään maaperän hedelmällisyyttä. Maataloutta pyrittiin tehostamaan biologisten innovaatioiden avulla kemiallisten sijaan. Synteettiset lannoitteet ja torjunta-aineet hylättiin, jotta ruoan laatu ja ympäristön tila paranisivat. (Vogt 2007, 9.) Luomuruokatrendi vahvistui kunnolla kuitenkin vasta 1970-luvulta lähtien, kun tietoisuus ympäristöongelmista oli kasvanut ensimmäistä kertaa ja synteettisiä kemikaaleja ja erityisesti torjunta-aineita kohtaan alkoi kohdistua epäilyjä. Luomuruokatrendi yhdistyi tuolloin kuitenkin vielä melko vahvasti vastakulttuuriin ja hippiliikkeeseen. Pikkuhiljaa suosion kasvaessa luomun yhdistäminen teollisuutta ja materialismia vastustaneeseen vaihtoehtoiseen elämäntyyliin väheni. (Lockeretz 2007, 3 - 6.) Kansainväliset standardit luomulle kehitettiin 1980- ja 90-luvuilla. Yhtenäinen määritelmä ja sertifiointi mahdollistivat osaltaan luomuruoan suosion yhä nopeamman kasvun. (Aschemann,

Hamm, Naspetti & Zanoli 2007, 124.) Nykyään luomuruoka nähdään ennen muuta ympäristön kannalta parempana, terveellisenä ja laadukkaana valintana (Lockeretz 2007, 6).

Vihreä ajattelun suosio ei ole kasvanut tasaisesti, vaan pikemminkin syklisesti. 2000-luvulla median huomio on lisääntynyt yhä enenevässä määrin ja ympäristöasiat ja vihreä ajattelu ovat alkaneet vaikuttaa kuluttajakäyttäytymiseen ja sitä kautta yritysten toimintaan. Yritykset ovat havainneet vihreiden arvojen olevan hyvä tapa erilaistua ja erottua. Tänä päivänä vihreät arvot ajavat jo yritysten suunnittelua, markkinointia ja brändäystä. (Grubow & Jacobs 2011, 6 - 8.)

3.2 Vihreä liike ja kosmetiikkateollisuus

Vihreän liikkeen ja kestäväen kehityksen, terveys- ja hyvinvointi- sekä luomutrendien suosion kasvu näkyi melko varhain myös kosmetiikkateollisuudessa. Kosmetiikkateollisuus on tällä saralla oikeastaan ollut edelläkävijä verrattuna moniin muihin kuluttajatuotteita tuottaviin aloihin. Vihreiden arvojen tuomia etuja ovat päässeet parhaiten hyödyntämään muutamat markkinajohtajat, jotka jo varhain ymmärsivät niiden arvon. The Body Shop sekä Aveda olivat ensimmäisiä luonnollisuuden trendiä edistäneitä kosmetiikkabrändejä. Molemmat yritykset perustettiin vihreän liikkeen suosion ensimmäisen aallon jälkimainingeissa 1970-luvulla. (Grubow & Jacobs 2011, 8 - 9.)

The Body Shopin perusti vuonna 1976 Anita Roddick. Toiminta alkoi yhdestä liikkeestä Brightonissa, joka myi luonnonraaka-aineita sisältävää kosmetiikkaa. Itse tuotteet eivät oikeastaan eronneet kovinkaan paljon tavallisesta kosmetiikasta, mutta Roddick osasi liittää luonnonraaka-aineisiin kiehtovia tarinoita niiden alkuperästä. The Body Shop myi tuotteiden ohella tarinoita. (Tungate 2011, 224 - 225.) Toinen tärkeä osa menestystä oli Roddickin filosofia siitä, että yritykset voivat tehdä hyvää (Grubow & Jacobs 2011, 9). The Body Shop oli edelläkävijä yritysten yhteiskuntavastuun saralla. Yritys oli alusta asti mukana useissa ympäristönsuojelu-, ihmisoikeus- sekä hyväntekeväisyyskampanjoissa ja oli edelläkävijä reilun kaupan edistämiseksi. The Body Shopin menestystarina on lähes vertaansa vailla. Yritys kasvoi valtavaa vauhtia, ja vuonna 2006 L'Oreal osti sen 625 miljoonalla punnalla. (Tungate 2011, 226 - 227.)

Avedan perusti vuonna 1978 kampaaja Horst Rechelbacher, joka oli viettänyt aikaa Intiassa ja kiinnostunut siellä ayurvedasta ja yrttihoidoista. Hän halusi hyödyntää oppimaansa ja alkoi tehdä erilaisia kokeiluita. Avedan ensimmäinen tuote neilikkashampoo syntyi Rechelbacherin keittiössä. Tuotesarja kasvoi ja oli kasviperäisine raaka-aineineen sekä kierrätyspakkauksi-neen aikaansa edellä. Yrityksestä tuli hyvin menestyksekkäs ja luonnollisen kosmetiikan maailmaan aktiivisesti mukaan pyrkinyt Estée Lauder osti Avedan vuonna 1997. (Tungate 2011, 229.) Aveda on yhä edelläkävijä vihreän kosmetiikan maailmassa ja siitä tuli ensimmäinen

kosmetiikkayritys, joka hyödyntää tuotteiden valmistuksessa 100 % tuulivoimaa. (Grubow & Jacobs 2011, 9.)

Pioneerien jälkeen alalle on tullut runsaasti uusia yrityksiä ja kehitys näyttäisi edelleen jatkuvan samanlaisena. Luonnollisten kosmetiikkatuotteiden ja luonnonkosmetiikan suosion kasvu sai erityisesti vauhtia vuosituhaten vaihteen jälkeen. Tälle oli useita eri syitä. Vihreän liikkeen suosion kasvun myötä ympäristönsuojelu ja ilmastolämpenemisen estäminen olivat kasvattaneet merkitystään kuluttajien mielessä. Kuluttajat alkoivat pohtia eri tuotteiden sisältämiä kemikaaleja. Huoli maapallon kohtalosta yhdistyi omakohtaisempaan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen trendiin, kun kuluttajat pohtivat elintapojaan ja valintojaan. Myös media edisti tätä trendiä osaltaan, kun raportteja kosmetiikkatuotteiden piilevistä vaaroista alkoi ilmestyä. Tunnetuin näistä lienee parabeenikohu, joka sai alkunsa vuonna 2004 julkaisusta tutkimuksesta, jossa rintasyöpäkasvaimista oli löytynyt parabeeneja. (Tungate 2011, 229 - 230.) Muita puheenaiheita ovat olleet mm. huulipunien sisältämä lyijy sekä nanomateriaalit. Synteettisistä raaka-aineista tuli huonomaineisia ja niitä alettiin pitää luonnottomina, terveydelle haitallisina ja ympäristölle vaarallisina, vaikka suurilta osin tieteellinen todistusaineisto haitallisuudesta puuttuu. Olivat ongelmat todellisia tai eivät, luonto tuntui tarjoavan ratkaisun. Luonnonraaka-aineet nähdään nykyään hyvinä ja turvallisina vaihtoehtoina synteettisille raaka-aineille. (Schroeder 2011, 40 - 42.)

Yksi syy luonnonkosmetiikan suosion kasvuun viimeisimpien vuosien aikana on ollut raaka-aineiden ja tuotteiden kehittyminen. Jo kymmenen vuotta sitten luonnonkosmetiikan kysyntä oli suurta, mutta tarjolla ei ollut riittävästi kuluttajien vaatimukset täyttäviä tuotteita. Tuotteet eivät olleet tarpeeksi toimivia ja esteettisesti miellyttäviä. Kilpailukykyisiä vaihtoehtoja esim. synteettisille emulgaattoreille tai pinta-aktiivisille aineille ei yksinkertaisesti ollut vielä tarjolla. Vasta kun kestävä kehitys ja vihreät arvot nousivat myös yritysten arvoasteikolla, kosmetiikan ja kosmetiikan raaka-aineiden valmistajat alkoivat investoida vihreisiin formuloihin ja luonnonraaka-aineisiin. Tämä edisti innovaatioita ja paransi luonnonkosmetiikkatuotteiden laatua ja toiminnallisuutta. (Sahota 2014, 305 - 306.) Tämä yhdessä uudenlaisen suurempaa yleisöä puhuttelevan markkinoinnin sekä ”hippimaiseen” taakse jättämisen kanssa on pikkuhiljaa johtanut kuluttajien asenteiden muutokseen luonnonkosmetiikkatuotteita kohtaan. Luonnonkosmetiikka ei enää ole vain pienten piirien puuhastelua, vaan valtavirtaa. (Grubow & Jacobs 2011, 15.) Avedan ja The Body Shopin sekä muiden luonnollisen kosmetiikan suosikkien kuten Burt's Beesin yritysostoja voidaan pitää merkinä siitä, että luonnollisuuden trendi on tullut kosmetiikkaan jäädäkseen (Duber-Smith 2011, 9). Kaikki haluavat osansa luonnollisuuden tuomasta menestyksestä.

4 Luonnonkosmetiikka

Suomalainen Pro luonnonkosmetiikka ry kuvailee sertifioitua luonnonkosmetiikkaa ”alaan erikoistuneiden riippumattomien organisaatioiden säätelemäksi ja valvomaksi luonnollista alkuperää olevaa kosmetiikaksi, jossa erityishuomion kohteena on tuotteen koko elinkaaren vaikutus sekä ihmiseen että luontoon”. Pro luonnonkosmetiikka ry:n mukaan luonnonkosmetiikan valmistuksen pääperiaatteisiin kuuluu luonnollisten ja lisäksi aina, kun se on mahdollista, luomulaatuisten raaka-aineiden suosiminen. Raaka-aineiden tulee olla mahdollisimman vähän prosessoituja. Lisäksi tuotteiden tulee aiheuttaa mahdollisimman vähän haittaa ympäristölle tuotannon, käytön ja hävittämisen aikana. Tärkeää on myös se, että kuluttajille pakkausmerkinnöissä ja muussa viestinnässä tarjottu tieto on oikeaa ja täsmällistä. (Pro luonnonkosmetiikka ry 2016.)

Luonnonkosmetiikalle ei tällä hetkellä ole olemassa yleisesti hyväksyttyä tai virallista lainsäädännöllistä määritelmää tai standardeja. EU:n kosmetiikka-asetus ei ota kantaa siihen, mikä on luonnonkosmetiikkaa tai minkälaisia kosmetiikkatuotteita saa markkinoida luonnonkosmetiikkana. Lainsäädännöllisen määritelmän puuttuessa luonnonkosmetiikan valvonnasta ja siten myös määritelmästä vastaavat lukuisat yksityiset luonnonkosmetiikkaa sertifioivat tahot. (Duber-Smith 2011, 5.) Jokainen luonnonkosmetiikkaa sertifioiva taho määrittelee itse, mitä vaatimuksia luonnonkosmetiikalle asetetaan. Useat luonnonkosmetiikkasertifikaatit on rakennettu ottamalla lähtökohdaksi luomuruoan tuotannon säätely. Tämä ei kuitenkaan riitä kattamaan useita kosmetiikan raaka-aineiden tuotannossa tarvittavia kemian osa-alueita, ja jokaisella sertifioijalla onkin hieman eriävä näkemys siitä, mitkä raaka-aineet tai raaka-aineiden muokausprosessit ovat sallittuja. Luonnonkosmetiikalla onkin tällä hetkellä oikeastaan yhtä monta määritelmää kuin on sertifioijiakin. (Beerling & Sahota 2014, 218.)

Peruseriaate luonnonkosmetiikassa kuitenkin on, että luonnollisia raaka-aineita tulee suosia ja suurin osa synteettisistä raaka-aineista on kielletty (Pro luonnonkosmetiikka ry 2016). Täysin synteettisten raaka-aineiden määritelmä on melko selkeä: ne ovat kemiallisten prosessien avulla tuotettuja aineita tai materiaaleja, joita ei sellaisenaan esiinny luonnossa. Luonnollisille raaka-aineille on sen sijaan hieman hankalampi löytää määritelmää. Yhden melko laajalti hyväksytyn määritelmän mukaan luonnollinen raaka-aine on aine tai materiaali, joka on hankittu viljelemällä, kasvattamalla, luonnosta keräämällä tai louhimalla, ja jota on sen jälkeen mahdollisesti prosessoitu ilman kemiallisia reaktioita niin, että tuloksena on kemikaali tai kemikaaleja, jotka ovat läsnä myös lähtömateriaalissa. Fysikaaliset muokausprosessit kuten pesu, tislauk ja jauhaminen ovat siis tämän määritelmän mukaan sallittuja. Lisäksi luonnollisten raaka-aineiden joukkoon hyväksytään yleisesti bioteknisesti/käymisreaktioiden avulla tuotetut raaka-aineet. (Beerling 2014, 198.)

Yllä esitettyjen synteettisten ja luonnollisten raaka-aineiden määritelmien ulkopuolelle jää kuitenkin vielä joukko raaka-aineita, joita ei voi luokitella suoraan kumpaankaan kategoriaan. On olemassa runsaasti täysin synteettisesti tuotettuja raaka-aineita, jotka ovat kuitenkin identtisiä luonnossa esiintyvien raaka-aineiden kanssa. Näitä ovat esimerkiksi tokoferoli (E-vitamiini), farnesoli, levomentoli ja keramidit. Myös osaa parabeeniyhdisteistä voi pitää tällaisina luonnollisenkaltaisina raaka-aineina, sillä vastaavia yhdisteitä löytyy luonnosta. Lisäksi on olemassa runsaasti synteettisesti tuotettuja raaka-aineita, joita ei yleensä sellaisenaan löydy luonnosta, mutta joiden lähtömateriaalina on käytetty luonnonraaka-ainetta tai -aineita. Näitä voisi kutsua luonnosta johdetuiksi raaka-aineiksi. (Beerling 2014, 199.) Luonnonkosmetiikan sertifioijan on ratkaistava, minkälaiset kemialliset muokausprosessit luonnonraaka-aineille sallitaan, ja sallitaanko tuotteissa myös joitain luonnollisenkaltaisia täysin synteettisesti tuotettuja raaka-aineita.

Hyväksytyjen raaka-aineiden ja muokausprosessien lisäksi sertifioijan tulee ratkaista vielä muitakin tuotteiden koostumukseen liittyviä kysymyksiä, kuten kuinka suuri osuus tuotteesta tulee olla hyväksyttyjä luonnonraaka-aineita, jotta se voidaan sertifioida (Duber-Smith 2011, 5). Yksi tärkeä kysymys on myös se, sertifioidaanko erikseen luonnonkosmetiikkaa ja luomukosmetiikkaa. Ne sertifioijat, jotka tekevät eron näiden kahden välille, eivät yleensä aseta luonnonkosmetiikkatuotteille vähimmäisvaatimuksia luomuraaka-aineiden määrästä. Luomukosmetiikkatuotteiden sen sijaan tulee sisältää jokin vähimmäismäärä luomuraaka-aineita. Luonnonkosmetiikka ja luomukosmetiikka eivät siis ole toistensa synonyymejä kaikkien sertifioijien kohdalla. (Pro Luonnonkosmetiikka ry 2016.)

4.1 Luonnonkosmetiikan eurooppalaiset sertifikaatit

Euroopassa on lukuisia eri luonnon- ja luomukosmetiikkasertifikaatteja, joiden tunnettuus vaihtelee maasta toiseen. Tilanne on kuluttajan kannalta ollut pitkään varsin sekava, kun eri sertifikaattien tuotteille asettamat vaatimukset poikkeavat toisistaan, eikä luonnonkosmetiikalle ole ollut yhtä selkeää määritelmää tai vaatimuksia. (Beerling & Sahota 2014, 217 - 219.) Tässä kappaleessa keskityn esittelemään kahta Euroopassa 2000-luvulla syntynyttä hanketta: COSMOS- ja NATRUE-standardeja, joiden molempien tavoitteena on ollut yhtenäistää luonnonkosmetiikan sertifiointia ja siten selkiyttää luonnonkosmetiikkamarkkinoita. Johtavien luonnonkosmetiikkayritysten mukanaolo on tehnyt NATRUESTA nopeasti melko suosittu standardin ja vahvan kilpailijan COSMOKSELLE (Beerling & Sahota 2014, 219). Kilpailu tuotteiden sertifiointista siis jatkuu, mutta näitä hankkeita voidaan kuitenkin pitää askeleena kohti yhtenäisempiä luonnonkosmetiikan vaatimuksia ja määritelmää.

4.1.1 NATRUE

NATRUE on Brysselissä päämajaansa pitävä voittoa tavoittelematon yhdistys, jonka tavoitteena on taata huippulaatuisen luonnon- ja luomukosmetiikan saatavuus kuluttajille. Lisäksi tavoitteena on EU:n päätöksentekoon vaikuttamalla edistää luonnon- ja luomukosmetiikan sääntelyä ja yhteisten pelisääntöjen syntyä alalle. (NATRUE 2016a; NATRUE 2016b.) NATRUEN perusti vuonna 2007 ryhmä johtavia eurooppalaisia luonnon- ja luomukosmetiikan valmistajia (Beerling & Sahota 2014, 224). Perustajat olivat huolissaan luonnonkosmetiikan sääntelyn vähäisyydestä ja kuluttajia hämmentävistä useista eri sertifikaateista. He halusivat luoda yhden kansainvälisen tiukan ja läpinäkyvän luonnonkosmetiikkastandardin, johon kuluttajat voisivat luottaa. (NATRUE 2016c.)

NATRUE-standardin pääpaino on raaka-aineissa. Sallitut raaka-aineet jaetaan kolmeen luokkaan: luonnonraaka-aineisiin, luonnosta johdettuihin raaka-aineisiin ja luonnollisenkaltaisiin raaka-aineisiin. Standardi erottelee 13 eri tuotekategoriaa, joille asetetut vaatimukset luonnonraaka-aineiden ja luonnosta johdettujen raaka-aineiden määrälle vaihtelevat. Tätä perustellaan sillä, että näin jokaisessa kategoriassa voidaan maksimoida vaatimus luonnonraaka-aineiden osuudesta, kun tuotekategorian ominaispiirteet voidaan huomioida. Sertifioinnissa on kolme tasoa: luonnonkosmetiikka, luonnonkosmetiikka, jossa osuus luomua (vähintään 70 % luonnonraaka-aineista ja luonnosta johdetuista raaka-aineista), sekä luomukosmetiikka (vähintään 95 % luonnonraaka-aineista ja luonnosta johdetuista raaka-aineista luomua). Vähintään 75 % tuotesarjan tai -linjan tuotteista tulee olla NATRUE-standardin mukaisia, jotta sertifikaatti voidaan myöntää tuotteille. Tällä on haluttu estää yksittäisten tuotteiden sertifiointi ja hyödyntäminen markkinoinnissa kuluttajia harhaanjohtavasti. (NATRUE 2016d.)

4.1.2 COSMOS

COSMOS-standardin ovat kehittäneet viisi eurooppalaista luonnonkosmetiikkaa sertifioivaa organisaatiota: BDIH Saksasta, Cosmebio ja Ecocert Ranskasta, ICEA Italiasta ja Soil Associati on Iso-Britanniasta. Tavoitteena oli harmonisoida näiden organisaatioiden luonnonkosmetiikkastandardit ja luoda yksi yhtenäinen kansainvälinen luonnonkosmetiikkastandardi. Yhtenäistämällä haluttiin palvella sekä luonnonkosmetiikan valmistajia että kuluttajia, ja luoda lisää selkeyttä ja läpinäkyvyyttä luonnonkosmetiikan sertifiointiin. Ensimmäinen versio standardista julkaistiin vuonna 2008 ja vuonna 2010 standardi tuli voimaan. Standardin omistaa COSMOS-standard AISBL, joka on standardin luoneiden organisaatioiden vuonna 2010 perustama Belgiaan rekisteröity voittoa tavoittelematon yhdistys, jonka tehtävänä on johtaa ja kehittää standardia. (COSMOS-standard AISBL 2016a.)

Standardin päätavoite on kestävä kehityksen edistäminen. Peruseriaatteet tämän toteuttamiseksi ovat luomutuotteiden käyttöön kannustaminen, luonnon monimuotoisuuden säilyt-

täminen, luonnonvarojen vastuullinen käyttö, puhtaiden ja ihmisten terveyttä ja ympäristöä vaalivien prosessointi- ja valmistusmenetelmien käyttö sekä vihreän kemian konseptin käyttöönotto ja kehittäminen. Erityisesti vihreän kemian edistäminen on uutta ja merkittävää kestävän kehityksen edistämässä kosmetiikka-alalla. Sen avulla pyritään varmistamaan teknologisten edistysaskeleiden hyödyntäminen kosmetiikan tuotannossa. Lisäksi yksi tärkeä periaate on kuluttajille annettavan informaation selkeys ja läpinäkyvyys, jotta kuluttajat pystyvät omalta osaltaan vaikuttamaan kestävän kehityksen edistämiseen. (COSMOS-standard 2013.)

Seuraavassa kappaleessa esitellään tarkemmin COSMOS-sertifioidun luonnon- ja luomukosmetiikan vaatimukset, jotta lukijalle muodostuu tarkempi käsitys yhden sertifikaatin luonnonkosmetiikalle asettamista vaatimuksista. Kappaleessa 4.4 vertaillaan vielä lyhyesti COSMOS- ja NATRUE-standardien vaatimuksia ja pohditaan niiden yhtäläisyyksiä ja eroja.

4.2 Luonnonkosmetiikalle asetetut vaatimukset: esimerkkinä COSMOS

Jotta kosmetiikkatuote tai raaka-aine voidaan sertifioida, sen tulee täyttää tietyt kriteerit, jotka on asetettu raaka-aineiden alkuperälle ja prosessoinnille, lopputuotteen koostumukselle, valmistukselle, säilytykselle ja pakkauksille, ympäristöjohtamiselle, pakkausmerkinnöille ja viestinnälle sekä tarkastukselle, sertifiointille ja valvonnalle. (COSMOS-standard 2013.)

4.2.1 Raaka-aineet ja niille sallitut muokkausmenetelmät

COSMOS-standardi luokittelee kosmetiikan raaka-aineet viiteen eri luokkaan, jotka ovat:

1. Vesi
2. Mineraalit ja mineraaliperäiset raaka-aineet
3. Fysikaalisin menetelmin muokatut kasvi- eläin- tai mikrobiperäiset raaka-aineet, jotka on tuotettu maatalouden, vesiviljelyn tai luonnosta keräämisen avulla
4. Kemiaalisin menetelmin muokatut kasvi- eläin- tai mikrobiperäiset raaka-aineet, jotka on tuotettu maatalouden, vesiviljelyn tai luonnosta keräämisen avulla
5. Muut raaka-aineet

Mineraaleja saa käyttää raaka-aineina, kunhan niitä ei muokata kemiallisesti. Mineraaliperäiset (kemiallisin prosessein valmistetut) sallitut raaka-aineet on lueteltu standardin liitteessä IV. (Standardissa on seitsemän liitettä, jotka on numeroitu roomalaisin numeroin I - VII.) Mineraaleja ja mineraaliperäisiä raaka-aineita saa muokata fysikaalisin menetelmin, jotka on lueteltu liitteessä I. Kasvi- eläin- ja mikrobiperäiset raaka-aineet jaotellaan fysikaalisesti ja kemiallisesti muokattuihin raaka-aineisiin. Sallitut muokkausmenetelmät on lueteltu standardin liitteissä I (fysikaaliset menetelmät) ja II (kemialliset menetelmät). Vain villieläimistön ja -kasviston uhanalaisten lajien kansainvälistä kauppaa koskevan yleissopimuksen (CITES) vaa-

timusten mukaiset raaka-aineet ovat sallittuja. Eläinperäiset raaka-aineet ovat sallittuja vain silloin, kun eläin tuottaa niitä, mutta ne eivät ole osa eläintä. Eläin ei saa kuolla raaka-ainetta hankittaessa. (COSMOS-standard 2013.)

Raaka-aineille sallitut fysikaaliset ja kemialliset muokkausmenetelmät on valittu niin, että ne ovat mahdollisimman hellävaraisia raaka-aineissa oleville aktiiviaineille. Lisäksi menetelmät ovat sellaisia, että ne mahdollistavat tehokkaan jätteenkäsittelyyn, kannustavat energiatehokkuuteen, ja niissä otetaan huomioon ekologinen tasapaino. Kemiallisten menetelmien tulee lisäksi mahdollistaa biohajoavien molekyylien muodostuminen. Kemiallisesti muokattujen raaka-aineiden valmistajien tulee noudattaa vihreän kemian periaatteita. Sallittuja fysikaalisia muokkausmenetelmiä on kolmisenkymmentä. Näitä ovat mm. jauhaminen, höyrytisläus, sentrifugointi ja suodatus. Sallittuja kemiallisia muokkausmenetelmiä on vajaa 20 ja niihin kuuluvat mm. kondensaatio, additio, esteröinti, eetteröinti, hapetus, pelkistys ja saippuointi. Myös bioteknisesti käymisen avulla tuotetut raaka-aineet ovat sallittuja, kunhan geenimanipuloituja organismeja ei käytetä. Luonnollista alkuperää olevien liuottimien käyttöä pyritään suosimaan, mutta kemiallisesti muokattujen raaka-aineiden prosessoinnissa saa käyttää myös tiettyjä petrokemiallisia liuottimia. Lopputuotteessa ei saa olla liuottimia jäljellä kuin merkityksettä määriä, joiden välttäminen on teknologisesti mahdotonta. Lisäksi käytetyt liuottimet tulee kierrättää. (COSMOS-standard 2013.)

Muista raaka-aineista vain standardin liitteessä V luetellut raaka-aineet ovat sallittuja. Nämä hyväksytään toistaiseksi, koska tällä hetkellä niille ei löydy tehokkaita korvaajia muihin raaka-aineluokkiin kuuluvista raaka-aineista. Hyväksyttyjä petrokemian tuotteita ovat tällä hetkellä kosmetiikan säilöntäaineina käytettävät bentsoehappo, salisyylihappo, sorbiinihappo, dehydroetikkahappo ja näiden suolat sekä bentsyylialkoholi. Alkoholin denaturointiaineena hyväksytään denatoniumbentsoaatti ja tertiäärinen butyylialkoholi. Raaka-aineista, joiden molekyylerakenteessa on sekä luonnollista että petrokemiallista alkuperää olevia osia, hyväksytään tällä hetkellä yhdeksän (osa tietyin rajoituksin). Näitä ovat mm. kokamidopropylibetaiini, heksyyli-lauraatti ja dikaprylylikarbonaatti. Lisäksi liitteessä on kolme luonnollista alkuperää olevaa raaka-ainetta, jotka eivät täytä muiden luokkien vaatimuksia, mutta ovat kuitenkin toistaiseksi sallittuja. Nämä ovat karmiini, silkki ja skvalaani, (jonka tulee olla kasvipäristä). Liitteessä on myös lueteltu tietyt kasvi- ja eläinperäiset raaka-aineet, joiden uuttamiseen saa käyttää petrokemiallisia liuottimia. (COSMOS-standard 2013.)

4.2.2 Tuotteiden luokittelu luonnonkosmetiikaksi ja luomukosmetiikaksi

COSMOS-standardi on kaksitasoinen. Kosmetiikkatuotteet sertifioidaan luonnonkosmetiikaksi tai luomukosmetiikaksi. Koko kosmetiikkatuotteesta 20 % tulee olla luomua, jotta se voidaan sertifioida luomukosmetiikaksi. Poikkeuksen muodostavat pois huuhdeltavat tuotteet, vesipitoiset emulgoimattomat tuotteet sekä vähintään 80 % mineraaleja tai mineraaliperäisiä raaka-

aineita sisältävät tuotteet. Näiden kohdalla 10 % tuotteesta tulee olla luomua. Ainoastaan kasvi-, eläin- tai mikrobiperäiset raaka-aineet voidaan sertifioida luomuksi. Vettä ei siis lasketa luomuraaka-aineeksi, lisättiin sitä tuotteeseen sellaisenaan tai seoksena muiden raaka-aineiden kanssa. Mineraaleja tai mineraaliperäisiä raaka-aineita ei myöskään lasketa luomuksi. Lisäksi 95 % luomukosmetiikan fysikaalisesti muokatuista kasvi-, eläin- tai mikrobiperäisistä raaka-aineista tulee olla luomua. Liitteessä VI on myös lueteltu tiettyjä fysikaalisesti muokattuja raaka-aineita, joiden tulee aina olla luomua. Niitä katsotaan olevan saatavilla luomulähteenä niin runsaasti, että niiden käyttöä vaaditaan. Tällaisia raaka-aineita ovat esim. kookosöljy, oliiviöljy ja hunaja. Liitteessä VII on vastaavasti lueteltu kemiallisesti muokatut raaka-aineet, joiden tulee aina olla luomua. Tällä hetkellä vain etanoli on tällainen raaka-aine. Luonnonkosmetiikaksi sertifioitavalle kosmetiikalle ei ole vaatimuksia luomuraaka-aineiden vähimmäismäärästä. (COSMOS-standard 2013.)

4.3 COSMOS- ja NATRUE-standardien vertailu

COSMOS- ja NATRUE-standardien vaatimuksissa on monia yhtäläisyyksiä, mutta myös selkeitä eroavaisuuksia. Kosmetiikan raaka-aineet luokitellaan molemmissa standardeissa samankaltaisiin luokkiin ja pääosin sallitut raaka-aineet ovat samoja. Molemmat standardit sallivat luonnonaineiden fysikaalisen muokkaamisen ja joitakin kemiallisia muokkausmenetelmiä. Sallitut kemialliset muokkausmenetelmät poikkeavat jonkin verran toisistaan. Erot johtuvat luultavasti suurimmaksi osaksi painotuseroista menetelmien valinnassa. NATRUEN mukaan muokkausprosessien tulee ottaa mallia fysiologisista mekanismeista. COSMOS-standardissa menetelmien valinnassa puolestaan painotetaan mm. prosessien lopputuotteiden biohajoavuutta, prosessien energiatehokkuutta sekä muodostuvien jätteiden tehokasta käsittelyä. Synteettisistä ns. luonnollisenkaltaisista raaka-aineista molemmat standardit sallivat joitakin säilöntäaineita ja epäorgaanisia mineraaliperäisiä raaka-aineita. Pääosin nämä raaka-aineet ovat samoja molemmissa standardeissa. COSMOS-standardi sallii lisäksi muutamia raaka-aineita, joiden rakenteessa on sekä luonnollinen että synteettinen osuus. (COSMOS-standard 2013; NATRUE Label: requirements... 2016.)

Suurimmat erot standardien väliltä löytyvät valmiille tuotteille asetetuissa vaatimuksissa. NATRUE-standardi jakaa kosmetiikkatuotteet 13 eri tuotekategoriaan, joille on asetettu erilaiset vaatimukset luonnonraaka-aineiden minimimäärälle ja luonnosta johdettujen (kemiallisesti muokattujen) raaka-aineiden maksimimäärälle. Minimivaatimus luonnonraaka-aineiden määrästä vaihtelee välillä 0,1 - 90 %. Luonnosta johdettuja raaka-aineita saa puolestaan olla enimmillään 5 - 99 % tuotekategoriasta riippuen. Erot perustuvat eri tuotekategorioiden tuotteiden erilaiseen vesimäärään (vettä ei lasketa luonnonraaka-aineeksi) sekä siihen, että jotkin tuotteet vaativat enemmän kemiallisesti muokattuja tai luonnollisenkaltaisia raaka-aineita kuin toiset. Näin jokaiselle tuotekategorialle on saatu asetettua yksilölliset ja riittävän tiukat vaatimukset luonnonaineiden määrästä. COSMOKSELLA vastaavia vaatimuksia ei ole. Lisäksi

erovaisuuksia löytyy luonnonkosmetiikan ja luomukosmetiikan erottelussa. COSMOS-standardi jakaa valmiit tuotteet kahteen luokkaan: luonnonkosmetiikkaan ja luomukosmetiikkaan, NATRUE-standardi puolestaan kolmeen: luonnonkosmetiikkaan, luonnonkosmetiikkaan, jossa on osuus luomuraaka-aineita, sekä luomukosmetiikkaan. COSMOS-standardin luomustatuksen vaatimuksena on, että koko tuotteesta vähintään 10 tai 20 % on luomua riippuen siitä, minkälainen tuote on kyseessä. NATRUEN kohdalla luomua tulee olla 70 % tai 95 % luonnonraaka-aineista ja luonnosta johdetuista raaka-aineista. Koko tuotteen luomuosuus riippuu siis pitkälti tuotekategoriasta. Joissain tuotekategorioissa vaatimukset luonnonraaka-aineiden ja luonnosta johdettujen raaka-aineiden määrille ovat tiukemmat, kun kyseessä on luomuosuuden sisältävä luonnonkosmetiikka tai luomukosmetiikka. NATRUEN vaatimukset vaihtelevat siis räätälöidysti tuotekategoriasta toiseen, kun taas COSMOS-standardissa on pyritty löytämään melko yhtenäiset vaatimukset kaikille tuotteille. Yksi selkeä ero standardien välillä on myös siinä, että NATRUE-standardi edellyttää, että vähintään 75 % tuotesarjan tai -linjan tuotteista sertifioidaan, kun taas COSMOS-sertifikaatti voidaan myöntää myös yksittäiselle tuotteelle. (COSMOS-standard 2013; NATRUE Label: requirements... 2016.)

Molemmat standardit pyrkivät myös edistämään kestävästä kehitystä kosmetiikan valmistuksessa. COSMOS-standardi erottuu NATRUESTA siinä, että se pyrkii aktiivisesti edistämään vihreän kemian periaatteita. Kemiallisesti muokattujen raaka-aineiden valmistukselle on olemassa tähän perustuvat vaatimukset. Lisäksi COSMOS-standardi edellyttää raaka-aineiden ja kosmetiikkatuotteiden valmistajilta ympäristösuunnittelua ja ympäristöjärjestelmän käyttöönottoa. NATRUE-standardin vaatimuksiin puolestaan kuuluu raportti yrityksen toiminnan kestäväyydestä tai arviointi toiminnan ympäristövaikutuksista. Molemmat standardit asettavat lähes samankaltaiset vaatimukset tuotteiden pakkauksille. (COSMOS-standard 2013; NATRUE Label: Requirements... 2016.)

5 Kosmetiikan turvallisuus

Osa luonnonkosmetiikan suosion nousua ovat olleet erilaiset kosmetiikan synteettisiin raaka-aineisiin kohdistuneet turvallisuusepäilyt. Luonnonkosmetiikkaa ja luonnonraaka-aineita pidetään turvallisempina ja terveellisempinä vaihtoehtoina luonnollisen alkuperän takia. Todellisuudessa aineen alkuperä ei määrää aineen turvallisuutta tai vaarallisuutta, mikä riippuu aineen kemiallisesta rakenteesta. Luonnosta peräisin olevat raaka-aineet ovat kemikaaleja siinä missä synteettisetkin raaka-aineet. Tämä tuntuu usein unohtuvan kosmetiikan turvallisuudesta puhuttaessa. EU:ssa on myös yksi maailman tiukimmista kosmetiikkalainsäädännöistä, ja kaikkien markkinoille asetettavien kosmetiikkavalmisteiden turvallisuus tulee arvioida ennen markkinoille asettamista. Tämä koskee yhtä lailla niin luonnonkosmetiikkaa kuin tavallista kosmetiikkaa. Nykyisen tutkimustiedon valossa kosmetiikassa sallitut raaka-aineet ovat turvallisia riippumatta siitä, ovatko ne valmistettu luonnonraaka-aineista vai täysin synteettisesti.

Tässä kappaleessa käsitellään ensin lyhyesti eurooppalaista lainsäädäntöä, jonka tarkoituksena on taata kosmetiikan turvallisuus. Seuraavaksi esitellään lyhyesti erilaisia synteettisiin raaka-aineisiin liitettyjä turvallisuushuolia ja paneudutaan hieman tarkemmin parabeeneihin. Luonnonraaka-aineiden turvallisuuden arviointia käsitellään myös, sillä todellisuudessa luonnonraaka-aineiden turvallisuuden varmistaminen voi olla paljon haastavampaa kuin synteettisten raaka-aineiden.

5.1 Lainsäädäntö

Kosmetiikan turvallisuus varmistetaan lainsäädännöllä, joka on Euroopassa yksi maailman tiukimmista. Kosmetiikkatuotteita koskevaa EU:n kosmetiikka-asetusta 1223/2009/EY sovelletaan sellaisenaan kaikkialla EU:ssa. Kosmetiikka-asetus korvasi vuodelta 1976 peräisin olleen kosmetiikkadirektiivin (76/768/ETY) ja sitä on tullut soveltaa kokonaisuudessaan 11.7.2013 alkaen. (1223/2009/EY.) Kosmetiikka-asetuksen tärkeimpänä tehtävänä on varmistaa kosmetiikkatuotteiden turvallisuus. Asetuksessa määrätään mm. kosmetiikalle tehtävistä turvallisuusarvioinneista, sallituista ainesosista ja eri toimijoiden vastuista tuotteiden turvallisuuden varmistamiseksi. (Karine & Kurimo 2014.)

Asetuksessa määritellään, minkälaiset valmisteet ovat kosmetiikkaa ja mitkä ainesosat ovat sallittuja kosmetiikassa. Lisäksi asetuksessa säädetään pakollisista pakkausmerkinnöistä. Asetuksessa on lueteltu kosmetiikassa kielletyt ainesosat. Lisäksi CLP-asetuksessa (1272/2008/EY) syöpää aiheuttaviksi, perimää vaurioittaviksi tai lisääntymiselle vaaralliseksi luokitellut aineet (ns. CMR-aineet) on pääsääntöisesti kielletty kosmetiikassa. Asetuksessa on myös lueteltu tiettyin rajoituksin sallitut raaka-aineet sekä kosmetiikassa sallitut väriaineet, säilöntäaineet sekä UV-suodattimet. (1223/2009/EY.) Näiden aineiden turvallisuuden on arvioinut Euroopan komission tiedekomitea SCCS (Scientific Committee on Consumer Safety) ja aineiden säätely perustuu näihin tiedekomitean tekemiin arviointeihin (Karine & Kurimo 2014).

Kosmetiikkatuotteen turvallisuudesta vastaa valmisteesta vastuussa oleva yritys eli ns. vastuuhenkilö. Tämä voi olla kosmetiikkatuotteen valmistaja tai taho, joka tuo kosmetiikkatuotteen markkinoille EU:ssa. Kosmetiikkatuotteille on tehtävä laaja turvallisuusarviointi ennen tuotteiden markkinoille saattamista. Turvallisuusarvioinnissa tulee ottaa huomioon mm. tuotteen koostumus, fysikaaliset ja kemialliset ominaisuudet, säilyvyys, mikrobiologinen laatu, mahdolliset epäpuhtaudet ja jäämät sekä käytetyt pakkausmateriaalit. Lisäksi tulee arvioida altistuminen valmisteelle ja sen ainesosille sekä selvittää valmisteessa käytettyjen aineiden toksikologinen profiili. Vastuuhenkilöllä tulee olla kosmetiikkatuotteesta kootut tuotetiedot, joihin sisältyy myös turvallisuusarviointi. Tuotetietojen on tarvittaessa oltava kosmetiikkaa valvovien viranomaisten saatavilla. Kosmetiikkatuotteet tulee ilmoittaa ennen markkinoille saattamista komission sähköiseen ilmoitusportaaliin (CPNP). Kosmetiikkatuotteille on jäsenvaltioissa tehtävä markkinavalvontaa, jotta asetuksen noudattamista voidaan valvoa.

(1223/2009/EY.) Suomessa kosmetiikkaa valvovat viranomaiset ovat Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes) sekä Tulli (Tukes 2016).

Kosmetiikka-asetuksessa määrätään myös kosmetiikan eläinkoekiellosta. Valmiiden kosmetiikkatuotteiden testaaminen eläinkokein on ollut kiellettyä vuodesta 2004 ja kosmetiikan ainesosien eläinkokeet kiellettiin vuonna 2009. Eläinkokeilla testattuja ainesosia sisältävää kosmetiikkaa ei ole saanut markkinoida EU:ssa vuonna 2013 päättyneen siirtymäajan jälkeen. (1223/2009/EY.)

5.2 Synteettisiin raaka-aineisiin kohdistuvat turvallisuusepäilyt

Kosmetiikan turvallisuus on viime vuosikymmenten aikana alkanut kiinnostaa kuluttajia yhä enemmän. Mediassa on esitetty runsaasti erilaisia sensaatiohakuista väitteitä synteettisten raaka-aineiden aiheuttamista terveysriskeistä ja haittavaikutuksista. Erilaiset kemikaaleihin kohdistuvat pelot ovat lisääntyneet. Synteettisten raaka-aineiden sijaan kosmetiikkatuotteiden halutaan sisältävän runsaasti luonnonraaka-aineita, jotka nähdään turvallisina ja terveellisinä vaihtoehtoina. (Schroeder 2011 40 - 42.) Suurin osa synteettisiin raaka-aineisiin kohdistetuista epäilyistä on kuitenkin vailla pitävää tieteellistä todistusaineistoa (Beerling 2014, 202). Taulukossa 1 on esitetty joitain synteettisiä raaka-aineita, joihin on kohdistettu epäilyjä niiden turvallisuudesta. Lähteenä on käytetty Campaign for Safe Cosmetics -internetsivua. Muita vastaavia haitallisiksi epäiltyjä raaka-aineita listaavia sivuja on runsaasti ja taulukossa esitettyjen raaka-aineiden lisäksi myös mm. erilaiset silikonyhdisteet, mineraaliöljyt, alumiini ja värikosmetiikan raskasmetallijäämät nousevat esiin näillä sivustoilla.

Raaka-aine	Funktio kosmetiikassa	Epäilty haitta	Käyttö EU:ssa
Parabeenit	Säilöntäaine	Hormoni-häiritsijöitä, karsinogeenisiä	Metyyli-, etyyli-, propyyli- ja butyyliparabeeni sallittuja kosmetiikassa. Pitoisuudelle tuotteissa asetettu ylärajat. Komission tiedekomitea antanut useita lausuntoja parabeeneista ja todennut yllämainitut parabeenit turvallisiksi tietyissä pitoisuuksissa. (1004/2014/EU)
Formaldehydi ja formaldehydin luovuttajat	Säilöntäaine, antimikrobinen, kynnenkovettaja	Karsinogeenisyys, ihoärsytys	Formaldehydi luokiteltu CLP-asetuksessa karsinogeeniseksi. Tiedekomitea kuitenkin todennut sen turvallisiksi kynnenkovettajissa enintään 2,2 % pitoisuudessa. Pakkauksessa oltava lisäksi tietyt varoitustekstit. (SCCS 2014.) Säilöntäaineena formaldehydille ja formaldehydin luovuttajille määritetty tietyt enimmäispitoisuudet, joilla formaldehydipitoisuus tuotteissa jää turvalliselle tasolle.

Alkoksyloidut materiaalit esim. natriumlauryyli- eetterisulfaatti	Useita, esim. pinta-aktiivisia ja emulgoivia	Mahdollinen 1,4-dioksaani- kontaminaatio valmistus- prosessista, 1,4-dioksaani karsinogeeninen	Tiedekomitean lausunnossa vuoden 2015 lopulta todetaan, että kosmetiikkatuotteita, jois- sa on korkeintaan 10 ppm jää- mäpitoisuus 1,4-dioksaania, voi- daan pitää turvallisina. Lyhyttä siirtymäaikaa ehdotetaan jää- mäpitoisuuden rajoittamiseksi 10 ppm:ään. (SCCS 2015.)
Kemialliset UV- suoja-aineet esim. homosalaatti, oktinoksaatti, PABA-johdokset	UV-suodatin	Hormoni- häiritsijöitä, lisääntymiselle vaarallisia	EU:ssa tällä hetkellä 27 sallittua kemiallista UV-suodatinta. Pitoi- suuksille tuotteissa on asetettu yläraajat. Tiedekomitean lausunnossa vuodelta 2001 todetaan, että sallituilla UV-suodattimilla ei ole terveydelle haitallisia estro- geenisia vaikutuksia (SCCNFP 2001).
Hajusteraaka- aineet, erityisesti synteettiset myskit	Hajuste, hajun peittäminen	Karsinogeenisyys, lisääntymiselle vaarallisia, allergiat, herkistävyys	26 allergiaa aiheuttavaa tuoksu- raaka-ainetta tulee ilmoittaa ainesosaluettelossa tietyn pitoi- suuden ylittyessä. Tiedekomite- an lausunnossa vuodelta 2011 esitetään useiden hajusteraaka- aineiden lisäämistä tähän jouk- koon. (SCCS 2011.) Synteettisistä myskeistä tiede- komitean lausuntoja, pidetään turvallisina, osalle asetettu enimmäispitoisuusrajat (SCCNFP 2002a, SCCNFP 2002b, SCCNFP 2004).
Polyakryyliamidit	Useita, esim. viskositeetin säätö, stabilointi, kalvonmuodostus	Akryyliamidi- jäämät ja/tai mahdollinen hajoaminen akryyliamidiksi, joka on karsinogeeninen	Kosmetiikkatuotteiden akryy- liamidijäämäpitoisuus ei saa ylittää 0,1 ppm:n (iholle jätet- tävät tuotteet) tai 0,5 ppm:n pitoisuutta (muut tuotteet). Perustuu tiedekomitean lausun- toon vuodelta 1999. (SCCNFP 1999.)
BHA ja BHT	Antioksidantti, hajua peittävä	Hormoni- häiritsijöitä, elintoksisuus, karsinogeenisyys, lisääntymiselle vaarallisia	Käyttö sallittu kosmetiikassa. Useilla internetsivustoilla (mm. Campaign for Safe Cosmetics) esitetään väite, että BHA olisi kielletty EU:ssa.

Taulukko 1: Eräitä synteettisiä raaka-aineita ja niihin kohdistuneita turvallisuusepäilyjä

Erityisesti parabeenit ovat viimeisen vuosikymmenen aikana saaneet huonon maineen ja ovat hyvä esimerkki raaka-aineryhmästä, jonka käyttö on selvästi vähentynyt negatiivisen mediahuomion ja perustelemattomiksi osoittautuneiden pelkojen takia. Parabeenit ovat mm. kosmetiikassa käytettäviä säilöntäaineita, jotka ovat olleet käytössä jo pitkään. Vuonna 2004 ilmestyi tutkimus, jossa rintasyöpäkudoksesta oli löytynyt parabeeneja. Eräillä parabeeneilla

on heikkoja hormonaalisia vaikutuksia, ja tutkijat esittivät, että parabeenit toimisivat ns. hormonihäiritsijöinä ja niillä saattaisi olla vaikutusta syövän syntyyn. Tutkijat esittivät myös hypoteesin, että parabeenit olisivat kulkeutuneet rintakudokseen kainaloihin käytettävistä antiperspiranteista ja deodoranteista. Tutkimus sai laajan mediahuomion ja parabeenit saivat maineen terveydelle haitallisina hormonihäiritsijöinä. Tutkimuksessa oli kuitenkin useita puutteita. Havaitut parabeenijäämät olivat erittäin pieniä, eikä syöpäkudosta vertailtu tutkimuksessa terveeseen kudokseen. Lisäksi ei tunneta mekanismia, jolla parabeenit voisivat kulkeutua kainaloiden iholta rintakudokseen. Useat asiantuntijat torjuivatkin tutkimuksen ja sen perusteella esitetyt väitteet pitäen niitä virheellisinä. Parabeeneja on tämän jälkeen tutkittu lisää, eikä tieteellistä todistusaineistoa niiden haitallisuudesta ole löytynyt. Vaikka joillain parabeeneilla on hormonaalisia vaikutuksia, ovat ne niin heikkoja, että parabeeneja ei voi pitää todellisina hormonihäiritsijöinä. Lisäksi parabeeneja käytetään kosmetiikassa pieniä määriä, ne imeytyvät ihoon vain rajatusti, ja oletettavasti myös metaboloituvat ihossa vaaratomaksi parahydroksibentsoehapoksi, jota löytyy luonnosta mm. useista kasveista ja vihanneksista. (Nohynek, Borgert, Dietrich & Rozman 2013, 297 - 298.) Näitä tuloksia ei kuitenkaan ole mediassa liiemmin esitetty ja parabeenien saama huono maine on säilynyt. Monet kosmetiikkavalmistajat ovat vähentäneet parabeenien käyttöä niitä kohtaan syntyneiden pelkojen takia. Korvaavien säilöntäaineiden löytäminen parabeeneille ei kuitenkaan ole aina helppoa, sillä parabeenit ovat tehokkaita jo pienissä pitoisuuksissa, erittäin stabiileja, ja sopivat useanlaisiin valmisteisiin. Lisäksi ne ovat hinnaltaan edullisia. Tilalle on jouduttu valitsemaan muita, kenties vähemmän tehokkaita ja turvallisia säilöntäaineita. (Flanagan 2011, 170 - 171.)

5.3 Luonnonraaka-aineiden turvallisuuden arviointi

Luonnonaineet esitetään kuluttajille usein monia etuja tuovina ja täysin turvallisina raaka-aineina. Luonnollisuus ei kuitenkaan todellisuudessa aina tai edes yleensä tarkoita turvallista ja terveellistä. Myrkyllisimmät tunnetut aineet ovat täysin luonnollisia. (Chang 2011, 24 - 25.) Turvallisinkin pidetyt kasvipäriset raaka-aineet esim. ravintolisissä ovat aiheuttaneet myrkytyksiä ja kasvirohdosvalmisteilla on tunnettuja haittavaikutuksia. Luonnonraaka-aineet voivat aiheuttaa haittoja myös kosmetiikkakäytössä, mm. iho- ja limakalvoärsytystä sekä erilaisia allergisia reaktioita. On tärkeää, että myös luonnonraaka-aineiden turvallisuus varmistetaan, kun niitä käytetään kosmetiikassa. Kasvipäristen raaka-aineiden turvallisuuden kannalta suurimmat ongelmat liittyvät usein raaka-aineiden monimuotoisuuteen, koostumuksen vaihteluun, mahdollisiin toksisiin ainesosiin, erilaisiin kontaminaatioihin, raaka-aineiden vääränlaiseen käsittelyyn sekä mahdollisiin yhteisvaikutuksiin muiden aineiden kuten lääkkeiden kanssa. (Antignac, Nohynek, Re, Clouzeau & Toutain 2011, 326, 334, 336.)

Kasveista valmistetaan useita erilaisia tuotteita kosmetiikkakäyttöön. Näitä ovat mm. erilaiset uutteen, puristeet, vahat, öljyt ja eteeriset öljyt. Kosmetiikassa hyödynnettävät kasvit vaihtelevat ravintokasveista erilaisiin perinteisiin rohdosyrtteihin ja eksoottisiin kasveihin.

Erityisesti erilaiset uutteen ja eteeriset öljyt ovat usein lukuisten kemiallisten aineiden ja yhdisteiden monimutkaisia seoksia, joiden koostumusta ei täysin tunneta. Usein luonnon- ja varsinakin kasviraaka-aineiden turvallisuutta perustellaan raaka-aineiden historiallisella ja pitkään jatkuneella käytöllä. Tämä ei kuitenkaan yksinään takaa turvallisuutta. Kaikkien kosmetiikassa käytettävien raaka-aineiden turvallisuus pitää myös varmistaa turvallisuusarvioinnein. Kasviraaka-aineiden monimutkainen koostumus tekee turvallisuusarvioinnista kuitenkin haastavaa ja paljon hankalampaa kuin synteettisten raaka-aineiden, joiden verrattain yksinkertainen koostumus ja rakenne tunnetaan tarkasti. EU:n kosmetiikka-asetuksen ohjeistus kosmetiikka-tuotteille tehtävästä turvallisuusarvioinnista keskittyy pääasiassa kemialliselta rakenteeltaan tunnettujen ja yksinkertaisten raaka-aineiden arviointiin, eikä sitä ole kovin helppo soveltaa luonnonraaka-aineisiin. (Antignac ym. 2011, 325 - 326, 334 - 336.)

Kasviraaka-aineiden turvallisuuden arviointiin ei olekaan yhtä selkeää lähestymistapaa. Raaka-aineen kattava luonnehdinta on kuitenkin tärkeä lähtökohta turvallisuuden arvioinnille. Käytettävä kasvi tulee identifioida tarkasti, jotta raaka-aineen laatu ja turvallisuus pystytään varmistamaan. Lisäksi kasvin kasvupaikka, kasvu- ja sadonkorjuuolot sekä kasvin mahdollinen hoito tulee olla tiedossa, sillä ne saattavat vaikuttaa kasvin kemialliseen koostumukseen. Lisäksi käytettävä kasvinosa tulee ilmoittaa tarkasti, sillä eri kasvinosilla on erilainen kemiallinen koostumus. Kasvimateriaalin jatkoprosessointi, kuten pesu, leikkaus, jäädytys, tislaus ja uutto sekä pakkaaminen, varastointiolot ja kuljetus on myös kuvattava tarkasti. Nämä tiedot ovat tärkeitä, jotta kasviperäisten raaka-aineiden jäljitettävyyden, laatu ja turvallisuus voidaan taata. Vaihtelevuus kemiallisessa koostumuksessa tarkoittaa, että kasviperäisten raaka-aineiden kemiallisen koostumuksen selvittäminen on myös erittäin tärkeä osa turvallisuusarviointia. Kemiallinen koostumus tulee määrittää riittävän tarkasti ja riittävä tarkkuus on aina valittava tapauskohtaisesti. (Antignac ym. 2011, 326, 328.)

Kun kasviperäisen raaka-aine on tutkittu ja kuvattu riittävän tarkasti, voidaan turvallisuusarviointia jatkaa. Usein ns. vertailevasta menettelytavasta on hyötyä. Vertailevassa menettelyssä kasviraaka-aineen turvallisuutta arvioidaan vertailemalla sitä pitkään ravinto- tai rohdoskäytössä olleen kasvin turvallisuudesta kertyneeseen tietoon. Tämä tietysti edellyttää, että lähtöraaka-aineena käytetty kasvi tai jokin sitä kemiallisesti läheisesti muistuttava kasvi on ollut pitkään ravinto- tai rohdoskäytössä ja sillä on ns. turvallinen käyttöhistoria (history of safe use). Kemiallisen koostumuksen samankaltaisuus kasviraaka-aineen ja vertailukohdan välillä tulee osoittaa. Kun sopiva vertailukohta on valittu ja sen turvallinen käyttöhistoria varmistettu, voidaan jatkaa altistumisen arviointiin. Kasviraaka-aineelle altistumista arvioidaan vertailemalla aiempaa altistumista ravinto- tai rohdoskäytössä sekä tulevaa ennustettua altistusta kosmetiikkakäytössä. Arviointia tehtäessä on huomattava, että aineiden imeytymisen on erilaista suun kautta ja iholle annosteltaessa. Aineen imeytymistä ihon läpi tulee siis mitata tai ainakin arvioida altistumista arvioitaessa. Aineiden imeytymiseen ihon kautta vai-

kuttavat lukuisat tekijät, mm. aineen kemiallinen rakenne, aineen sisältävän valmisteen muu koostumus, ihoalue sekä ihokontaktin kesto. Aineen imeytymistä ihon kautta voidaan tutkia mm. erilaisin *in vitro* -menetelmin (*in vitro*: elävän organismin ulkopuolella, esim. koeputkessa tai soluviljelmässä). (Antignac ym. 2011, 328 - 331.)

Turvallinen käyttöhistoria antaa paljon tärkeää tietoa turvallisuusarviointia tehtäessä, mutta se ei aina tarkoita, että käyttö uusissa olosuhteissa olisi automaattisesti turvallista. Turvallisuusarvioinnissa tuleekin hyödyntää myös epidemiologisten ja kliinisten tutkimusten tuloksia, mikäli niitä on tehty kasviraaka-ainetta sisältävillä tuotteilla. (Antignac ym. 2011, 328.)

Turvallisuusarvioinnissa voidaan hyödyntää myös *in silico* -menetelmiä kuten ns. kemiallista ryhmittelyä (*in silico*: tietokoneella tehty tai mallinnettu). Siinä aineista muodostetaan ryhmiä tai kategorioita, joiden fysikokemialliset, terveydelliset ja ympäristövaikutukset ovat todennäköisesti samankaltaisia perustuen rakenteelliseen samankaltaisuuteen. Samankaltaisuutta voivat osoittaa mm. yhteiset funktionaaliset ryhmät, yhteiset rakenneosat tai yhteisten lähtöaineiden tai hajoamistuotteiden todennäköisyys. Aineiden turvallisuutta voidaan ryhmittelyn ansiosta arvioida yhdessä, eikä yksittäisiä aineita tarvitse tutkia erikseen. Kun yhden aineen turvallisuudesta on olemassa riittävästi tietoa, voidaan muiden saman ryhmän aineiden turvallisuutta ennustaa tämän perusteella. Tämä lähestymistapa sopii myös koostumukseltaan monimutkaisille kasviraaka-aineille ja sitä voidaan hyödyntää mm. eteeristen öljyjen turvallisuusarvioinneissa. (Antignac ym. 331 - 332.)

Toinen *in silico* -menetelmä, jota voidaan hyödyntää turvallisuusarvioinnissa, on ns. toksikologisen riskin kynnysarvo (TTC). Menetelmä perustuu siihen, että kaikille kemikaaleille voidaan määrittää altistumisen kynnysarvo, jonka alittavilla määrillä kemikaalille altistuminen ei aiheuta riskiä terveydelle. Kynnysarvoja on jo pitkään määritelty yksittäisille aineille, joiden toksikologinen profiili tunnetaan, mutta TTC-menetelmällä kynnysarvoja voidaan määrittää useille uusille aineille perustuen rakenteelliseen samankaltaisuuteen tunnettujen aineiden kanssa. Turvallinen raja altistumiselle voidaan määrittää, kun useasta rakenteellisesti samankaltaisesta aineesta on olemassa riittävästi toksisuustietoa. Menetelmä sopii turvallisuusarvioinnissa hyödynnettäväksi erityisesti silloin, kun raaka-aine on hyvin karakterisoitu ja arvioitu altistuminen on vähäistä. (Antignac ym. 2011, 332 - 333.)

6 Luonnollisuus kosmetiikan markkinoinnissa

Luonnonkosmetiikan kasvava kysyntä tarjoaa uusia mahdollisuuksia kosmetiikan markkinoijille. Luonnollisuuden suosion kasvu on luonut markkinarakoja uusille yrittäjille ja brändeille. Luonnonkosmetiikan hyllytila kasvaa ja tilaa on myös kokonaan uusille jakelukanaville, kuten luonnonkosmetiikkaan keskittyville erikoiskaupoille. Kasvupotentiaalia on vielä paljon ja yhä useammat suuryritykset tuntuvat myös haluavan osansa luonnonkosmetiikan suosiosta. (Tun-

gate 2011, 232.) Luonnollisuus ja vihreys ovatkin tällä hetkellä valttia kosmetiikan markkinoinnissa. Tähän liittyy kuitenkin myös tiettyjä ongelmia, joihin tässä kappaleessa paneudutaan. Luonnonkosmetiikan valmistajat eivät arvosta sitä, että pääasiassa synteettisiä raaka-aineita sisältävälle kosmetiikalle luodaan luonnollinen imago, joka johdattelee kuluttajan uskomaan, että tuotteet ovat luonnonkosmetiikkaa. Toisaalta erityisesti luonnonkosmetiikan markkinoinnissa ovat yleistyneet ns. negaativväittämät, eli tuotteiden markkinointi sillä, mitä ne eivät sisällä. Useimmiten tämä kohdistuu synteettisiin raaka-aineisiin, joiden turvallisuus on herättänyt epäilyjä. Usein nämä epäilyt ovat kuitenkin perusteettomia, jolloin tämä on yhtä lailla kuluttajaa harhaanjohtavaa.

6.1 Kosmetiikan markkinoinnin säätely

Kosmetiikan markkinoinnissa peruseriaatteena ovat avoimuus ja luotettavuus. Markkinoinnissa tulee noudattaa voimassa olevaa lainsäädäntöä. Lisäksi kosmetiikka-alan eurooppalainen kattojärjestö Cosmetics Europe on laatinut alalle itsesäätelyohjeet vastuullisesta markkinoinnista. Itsesäätelyohjeet perustuvat Cosmetics European vastuullisen markkinoinnin peruskirjassa esitettyihin periaatteisiin. Cosmetics European jäsenyritykset ovat sitoutuneet noudattamaan näitä vastuullisen markkinoinnin periaatteita ja markkinoinnin itsesäätelyohjeita. Itsesäätelyohjeet täydentävät lainsäädäntöä ja niissä on huomioitu myös EU:n kosmetiikan väittämiä koskeva asetus 655/2013. (Teknokemian yhdistys ry 2016.)

Cosmetics European vastuullisen markkinoinnin peruskirjassa esitetään peruseriaatteet, joihin vastuullinen markkinointi perustuu. Kosmetiikan markkinoinnissa tulee noudattaa lainsäädäntöä ja itsesäätelyohjeita. Markkinoinnin tulee olla rehellistä ja totuudenmukaista eikä se saa johtaa kuluttajaa harhaan. Markkinoinnin tulee mahdollistaa tietoisten ostopäätösten tekeminen, eikä markkinoinnissa saa käyttää hyväksi kuluttajan kokemattomuutta, tiedonpuutetta tai herkkäuskoisuutta. Lisäksi markkinoinnin tulee olla sosiaalisesti vastuullista. (Cosmetics Europe: Guiding Principles... 2012.)

Kosmetiikasta esitettyjen väittämien tulee rehellisyysperiaatteen mukaan olla totuudenmukaisia ja todennettavia. Väittämien tulee noudattaa EU:n asetuksessa 655/2013 esitettyjä yhteisiä kriteerejä. (Cosmetics Europe: Guiding Principles... 2012.) Nämä kriteerit ovat lainmukaisuus, totuudenmukaisuus, näyttöön perustuva tuki, rehellisyys, oikeudenmukaisuus ja perusteltujen päätösten tekeminen. Lainmukaisuuden periaatteeseen kuuluu mm. se, että sellaisia väittämiä ei hyväksytä, jotka antavat ymmärtää, että valmiste tarjoaa jotain erityistä hyötyä, jos tämä kuitenkin perustuu pelkkään oikeudellisten vähimmäisvaatimusten mukaisuuteen. Oikeudenmukaisuusperiaatteeseen puolestaan kuuluu mm. se, ettei laillisia ainesosia saa vähätellä. (655/2013/EU.)

6.2 Luonnonaineet ja luonnollinen imago kosmetiikan markkinoinnissa

Luonnonaineiden käyttö kosmetiikassa ja varsinkin kosmetiikan markkinoinnissa on lisääntynyt paljon viime vuosikymmenen aikana. Mintelin Euromonitor-tutkimuksen mukaan termien luonnonkosmetiikka ja luomu käyttö kosmetiikkapakkauksissa kaksinkertaistui vuodesta 2007 vuoteen 2011 (Tungate 2011, 231). Vuonna 2015 noin 35 % kaikista kosmetiikan tuotelaansee-
rauksista sisälsi väittämän tuotteen sisältämistä kasvipärisistä raaka-aineista (Donahue 2016, 36 Minteliä mukailen). Luonnonraaka-aineiden ja varsinkin kasviraaka-aineiden suosio perustu-
tuu osaksi siihen, että kuluttajat tunnistavat kosmetiikan kasvipäriset raaka-aineet. Tämä luo tunteen tuotteen yhteydestä luontoon ja omaan hyvinvointiin, mikä puolestaan luo tun-
neyhteyden kuluttajan ja tuotteen tai brändin välille (Donahue 2016, 36). Lisäksi luonnon-
kosmetiikan ja luonnonraaka-aineiden suosion kasvuun ovat vaikuttaneet kemikaalipelkojen lisääntyminen ja luonnonraaka-aineiden ja luonnonkosmetiikan näyttäytyminen kuluttajien
mielissä turvallisempaa ja terveellisempänä vaihtoehtona. (Ks. kappale 5.)

Luonnonkosmetiikalle tai luonnollisuudelle ei ole virallisia määritelmiä kosmetiikkalainsäädännössä Euroopassa tai muualla maailmassa, joten näiden termien käyttö kosmetiikan markkinoinnissa on melko vapaata. Virallisen määritelmän puuttuessa periaatteessa mitä vain kosmetiikkaa voi markkinoida luonnollisena tai luonnonkosmetiikkana. Kosmetiikan markkinoijien toimintaa tässä asiassa valvovat tällä hetkellä lähinnä erilaiset intressiryhmät kuten kilpailijat, osakkeenomistajat, asiakkaat, media sekä erilaiset järjestöt. Lisäksi ovat sitten tietenkin vielä erilaiset luonnonkosmetiikkasertifikaatit, jotka on kehitetty turvaamaan ns. aitoa luonnonkosmetiikkaa. Jokainen luonnonkosmetiikkaa sertifioiva tahon kuitenkin määrittelee luonnonkosmetiikan hieman eri tavoin. Tilanne on johtanut varsin liberaaleihin markkinointikäytänteisiin ja jopa epäeettiseen toimintaan. Luonnonkosmetiikan erottaminen muusta kosmetiikasta ei ole välttämättä kovin helppoa. (Duber-Smith 2011, 5.) Benchmarking Companyn USA:ssa vuonna 2007 tekemän tutkimuksen mukaan 61 % naisista piti vaikeana erottaa, minkä kosmetiikkabrändien tuotteet ovat luonnonkosmetiikkaa ja minkä eivät. 83 % tutkimukseen osallistuneista oli lisäksi sitä mieltä, että luonnonkosmetiikalle pitäisi olla yksi yhtenäinen määritelmä. (Chang 2011, 17.)

Kaikki haluavat osansa luonnonraaka-aineiden käytön tuomista eduista. Vaikka tuotteita ei markkinoitaisi luonnonkosmetiikkana, voidaan niille pyrkiä luomaan luonnollisempi imago lisäämällä tuotteisiin luonnonraaka-aineita. Joskus tämä jopa tehdään puhtaasti markkinoinnillisista syistä ilman, että luonnonaineilla on varsinaista funktionaalista merkitystä tuotteessa. Käytäntö on lisääntynyt varsinkin viimeisen 15 - 20 vuoden aikana ja sitä perustellaan kuluttajien toiveiden täyttämällä: luonnonraaka-aineista ja luonnollisuudesta tulevat mieleen puhkaus, vehreät niityt, raikas ilma jne. ja kosmetiikkateollisuuden on perinteisesti myynyt unelmia. (Dixit 2011, 8; Duber-Smith 2011, 4 - 5.)

The Body Shop on hyvä esimerkki kosmetiikkabrändistä, jonka markkinoinnissa luonnonraaka-aineet ovat todella suuressa roolissa ja tuotteilla on varsin luonnonläheinen imago. Tuotteet kuitenkin sisältävät sekä luonnon- että synteettisiä raaka-aineita ja ovat koostumukseltaan lopulta melko tavanomaisia. The Body Shop toimii kuitenkin siinä mielessä avoimesti, että kaikkien tuotteiden ainesosaluettelot ovat vapaasti saatavilla yrityksen internetsivuilla. (Tungate 2011, 225.) Toiseksi esimerkiksi kansainvälisestä kosmetiikkabrändistä, jolle luonnonraaka-aineet ovat tärkeä osa imagoa, voisi ottaa vaikkapa L'Occitane en Provençen. Vuonna 1976 Etelä-Ranskassa syntynyt yritys hyödyntää tuotteissaan Etelä-Ranskan ja Välimeren alueen kasviraaka-aineita. Jokaisella raaka-aineella on oma tarinansa ja tuotteet ovat saaneet inspiraationsa näiden raaka-aineiden hyödyistä. (Groupe L'Occitane 2016.) Yritys kertoo internetsivuillaan pyrkivänsä käyttämään korkealaatuisia, jäljitettäviä luonnonraaka-aineita aina, kun se on mahdollista. Kuitenkin tuotteiden turvallisuuden ja tehokkuuden takaamiseksi saatetaan käyttää synteettisiä raaka-aineita silloin, kun luotettavia ja tehokkaita luonnonraaka-aineita ei ole mahdollista käyttää. (L'Occitane en Provence 2016.) Kuitenkin pikainen vilkaisu tuotteiden ainesosaluetteloihin paljastaa, että valtaosa tuotteista sisältää useita synteettisiä raaka-aineita.

6.3 Negaatiomarkkinointi

Kuluttajat vakuuttuvat kasviperäisistä raaka-aineista, jotka he tunnistavat. Synteettisen kuuloiset raaka-aineet puolestaan voivat usein tuntua kuluttajista pelottavilta, kun niitä ei tunneta. (Jeffries 2005, 50.) Jos kaikki luonnollinen on hyvää, kuten kosmetiikan markkinoinnissa on viime vuosina totuttu kuulemaan, ovatko kaikki synteettiset raaka-aineet sitten huonoja? Yhä useammin synteettiset ja luonnonraaka-aineet tunnutaan asetettavan vastakkain. Musta-valkoinen jako ”hyviin” luonnonaineisiin ja ”pahoihin” synteettisiin raaka-aineisiin tuntuu olevan yhä yleisempää kosmetiikan ja varsinkin luonnonkosmetiikan markkinoinnissa. (Dixit 2011, 12.)

Useiden synteettisten raaka-aineiden saama huono maine ja kemikaalipelot näkyvät nykypäivänä selkeästi kosmetiikan markkinoinnissa. Luonnonraaka-aineisiin tukeutumisen lisäksi niin sanottu negatiomarkkinointi eli ”ei sisällä” -väittämät ovat kasvattaneet suosiotaan viime vuosina (Ross-Fichtner & Robichaud 2016, 12). Benchmarking Companyn tutkimuksen mukaan tavallisen kosmetiikan käyttäjistä 72 % piti ”ei sisällä ...” -väittämiä houkuttelevimpana markkinointiargumenttina, kun he harkitsivat luonnonkosmetiikan ostamista. 45 %:lle luonnonkosmetiikkaa ostavista pääsyy luonnonkosmetiikan ostoon oli kemikaalipelko. Muita syitä luonnonkosmetiikan ostamiseen olivat mm. se, että iholle ei haluttu kemikaaleja sekä se, että tavallisen kosmetiikan raaka-aineita pidettiin iholle haitallisina. (Beyer 2008, 6 - 8.)

Media on ollut mukana aiheuttamassa näiden pelkojen syntyä, mutta myös kosmetiikan markkinoinnilla on ollut iso osuus tässä (Ross-Fichtner & Robichaud 2016, 14). Negaatiomarkkinoin-

ti on ongelmallista, sillä sen voidaan katsoa olevan EU:n kosmetiikan väittämiä koskevan asetuksen (655/2013) vastaista. Asetuksen oikeudenmukaisuusperiaatteen mukaan laillisia ainesosia ei saa vähätellä. Negaatiomarkkinointi saattaa synnyttää pelkoa sen kohteena olevia raaka-aineita kohtaan ja luoda mielikuvaa siitä, että kyseiset raaka-aineet eivät ole turvallisia, kun niiden käyttöä vältetään. Kosmetiikassa sallitut raaka-aineet ovat kuitenkin tämänhetkisen tutkimustiedon valossa turvallisia, joten negaatiomarkkinoinnin synnyttämät turvallisuushuolet ovat perustelemattomia ja siten vähättelevät laillisia raaka-aineita ja johtavat kuluttajia harhaan. Pelon perustelematon hyväksikäyttö on myös kosmetiikan markkinoinnin itsesääntelyohjeiden sosiaalisen vastuun periaatteiden vastaista ja itsesääntelyohjeiden mukaan kiellettyä (Cosmetics Europe Guiding Principles... 2012).

Joissain tilanteissa negaatiomarkkinointia voidaan kuitenkin pitää hyväksyttävänä, kuten silloin, kun se auttaa kuluttajaa välttämään tiettyjä tuotteita esim. allergian tai uskonnon takia. EU:n jäsenvaltioissa suoritettiin vuosien 2014 ja 2015 aikana kosmetiikkavalmisteista esitettyihin väittämiin kohdistuvaa markkinavalvontaa, jotta väittämille asetettujen yhteisten kriteerien noudattamisesta saataisiin lisää tietoa. Valvonnassa nousi esille se, että negaatiomarkkinointi on varsin yleistä. Negaatiomarkkinointi ja sen sääntely koettiin valvonnassa jäsenvaltioiden mielestä ongelmalliseksi. Valvonnan tuloksia esittelevässä komission kertomuksessa todetaankin, että lain mukaan sallittujen aineiden puuttumista koskevien väittämien sääntelyä olisi selkeytettävä. Kertomuksessa esitetään, että tämä voitaisiin toteuttaa väittämiä käsittelevässä alatyöryhmässä sekä laatimalla aiheesta tapauskohtainen tekninen asiakirja. (Komission kertomus... 2016.)

7 Tutkimuksen esittely ja toteutus

Tämän opinnäytetyön tutkimusosuuden tavoitteena oli tutkia suomalaisten kuluttajien näkemyksiä siitä, mitä luonnonkosmetiikalla tarkoitetaan, minkälaista luonnonkosmetiikka on ja mitä ajatuksia se herättää. Tarkemmaksi kohderyhmäksi valittiin 15 - 40-vuotiaat tytöt ja naiset. Kohderyhmän näkemyksiä luonnonkosmetiikasta selvitettiin kvantitatiivisen eli määrällisen tutkimuksen keinoin. Aineistonkeruumenetelmäksi valittiin sähköinen kysely. Tämä menetelmä valittiin, koska tavoiteltiin suurta vastaajajoukkoa. Kyselyssä oli mukana myös yksi avoin kysymys, jonka vastauksia analysoitiin kvalitatiivisin eli laadullisin menetelmin.

Määrällinen tutkimusmenetelmä on tutkimustapa, jossa tietoa käsitellään numeerisesti. Tutkittavia asioita ja niiden ominaisuuksia käsitellään yleisesti kuvaillen numeroiden avulla. Määrällisen tutkimuksen avulla selvitetään esim. lukumääriin ja prosenttiosuuksiin liittyviä kysymyksiä. Ilmiöiden ja asioiden tutkiminen määrällisellä tutkimuksella vaatii strukturointia eli tutkittavan asian ja sen ominaisuuksien suunnittelua ja vakioimista. Strukturoinnissa tutkittavat asiat vakioidaan esim. lomakkeen kysymyksiksi ja vaihtoehtoiksi niin, että kaikki ymmärtävät kysymyksen samalla tavalla ja kysymykset voidaan kysyä kaikilta vastaajilta samalla ta-

valla. Määrälliselle tutkimukselle on tyypillistä, että havaintoyksiköiden (esim. kyselyn vastaajien) määrä on suuri. Tutkimusprosessissa pyritään määrällisen tutkimuksen kohdalla aina objektiivisuuteen. (Vilkkä 2007, 13 -17.)

Kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimusmenetelmä puolestaan auttaa ymmärtämään tutkimuskohdetta ja sen käyttäytymisen syitä. Tavoitteena on siis ymmärtäminen, ei määrien selvittäminen. (Heikkilä 2014.) Tässä opinnäytetyössä hyödynnettiin laadullisen tutkimuksen keinoja yhden avoimen kysymyksen vastausten analysoinnissa. Laadullisen tutkimuksen perusanalyysimenetelmä on sisällönanalyysi. Analyysin tarkoituksena on aineiston järjestäminen, jäsentäminen ja tiivistäminen niin, että kaikki olennainen on mukana. Laadulliseen analyysiin kuuluu erilaisia työvaiheita. Analyysin ensimmäisessä vaiheessa aineisto luetaan huolellisesti. Seuraavaksi aineisto jaetaan pienempiin osiin käyttäen hyväksi esim. luokittelua, teemoitusta ja tyypittelyä. Lopuksi tutkija kirjoittaa oman näkemyksensä asiasta. (Tuomi & Sarajärvi 2002, 93 - 95.)

Kvantitatiivisessa tutkimusmenetelmässä käytetään usein kyselytutkimusta. Kysely on aineiston keräämisen tapa, jossa kysymysten muoto on vakioitu. Kaikilta vastaajilta kysytään samat asiat, samassa järjestyksessä ja samalla tavalla. Kysely soveltuu aineiston keräämisen tavaksi, kun tutkittavia on paljon. Määrällisessä tutkimuksessa kerättävä aineisto voidaan kysyä mm. monivalintakysymyksillä ja avoimilla kysymyksillä. Monivalintakysymyksissä kysymysmuoto on strukturoitu ja vakioitu. Avointen kysymysten tavoitteena on saada vastaajilta spontaaneja mielipiteitä. (Vilkkä 2007, 28, 67 - 68.)

Tämän opinnäytetyön kysely sisälsi yhteensä 15 kysymystä. Neljä ensimmäistä kysymystä oli vastaajia profiloivia taustatietokysymyksiä, joilla selvitettiin vastaajien ikää, kiinnostuneisuutta ihon- ja hiustenhoitoa kohtaan, luonnonkosmetiikan käyttöä sekä ns. vihreiden arvojen tärkeyttä vastaajalle. Taustakysymysten jälkeen oli kaksi avointa kysymystä, joista ensimmäinen koski sitä, mitä termi luonnonkosmetiikka vastaajan mielestä tarkoittaa, ja toinen vastaajan tuntemia luonnonkosmetiikkamerkkejä. Näillä kysymyksillä haluttiin saada vastaajat spontaanisti kertomaan peruskäsityksiään siitä, mitä luonnonkosmetiikka on. Muut kysymykset olivat erilaisia monivalintakysymyksiä. Niissä käsiteltiin mm. luonnonkosmetiikan raaka-aineita, koostumusta, sertifiointia, markkinoinnissa esiin tuotavia ominaisuuksia ja hintaa. Lisäksi mukana oli muutama kysymys luonnonkosmetiikan ja tavallisen kosmetiikan turvallisuudesta sekä tehosta ja toimivuudesta. Näillä haluttiin selvittää, kokevatko vastaajat luonnonkosmetiikan ja tavallisen kosmetiikan välillä olevan eroa turvallisuudessa tai tehossa ja toimivuudessa. Kyselyn saateteksti ja kysymykset on koottu liitteeseen 1.

Kysely toteutettiin sähköisesti Webropol 2.0 -ohjelmalla. Kyselyn linkki julkaistiin lyhyiden saatesanojen kanssa internetin yhteisöpalvelu Facebookissa opinnäytetyön tekijän sivulla.

Jotta vastauksia olisi saatu riittävästi, julkaisu oli julkinen ja sitä sai jakaa vapaasti Facebookissa. Julkaisun jakoi seitsemän ihmistä. Estenomeja ja estenomiopiskelijoita pyydettiin saatetekstissä olemaan vastaamatta kyselyyn, jotta tulokset edustaisivat keskivertokuluttajien mielipiteitä. Kannustimena kyselyyn vastaamiseksi vastaajat saivat halutessaan osallistua Herbina-tuotepaketin arvontaan. Kyselyyn vastaaminen tapahtui nimettömänä ja yhteystiedot arvontaa varten sai halutessaan jättää erillisellä lomakkeella, jolle vastaajat ohjattiin kyselyyn vastaamisen jälkeen. Kysely toteutettiin loka-marraskuussa 2016. Vastauksia kerättiin kuukauden ajan ja sinä aikana kyselyyn vastasi yhteensä 105 henkilöä. Tulokset analysoitiin pääosin Webropol 2.0 -ohjelmalla. Avointen kysymysten vastaukset käsiteltiin manuaalisesti. Luonnonkosmetiikkaa terminä käsitelleen avoimen kysymyksen vastauksia käsiteltiin laadullisen analyysin menetelmien mukaisesti, ensin luokittelemalla ja teemoittelemalla aineisto ja sen jälkeen kirjoittamalla yhteenveto tuloksista.

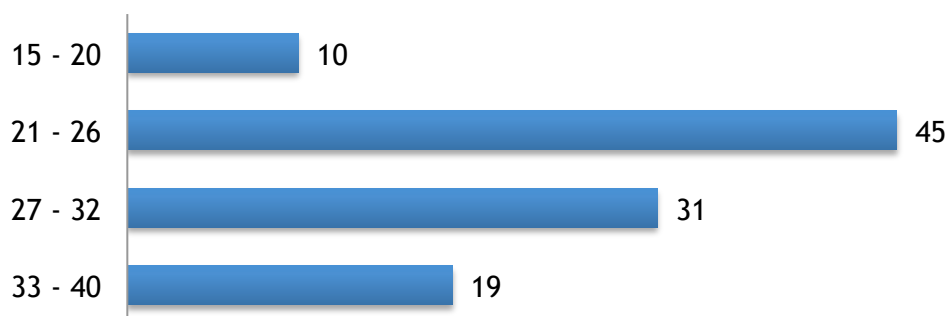
8 Tutkimuksen tulokset

Seuraavissa kappaleissa esitellään tutkimuksen tulokset ja analysoidaan niitä tarkemmin. Tulosten käsittely on jaettu kappaleisiin kyselyn eri aihealueiden mukaan.

8.1 Vastaajien taustatiedot

Vastaajista 10 (10 %) oli iältään 15 - 20 -vuotiaita, 45 (43 %) 21 - 26 -vuotiaita, 31 (30 %) 27 - 32 -vuotiaita ja 19 (18 %) 33 - 40 -vuotiaita (kuvio 1). Suuri enemmistö vastaajista asettui siis iältään välille 21 - 32 vuotta.

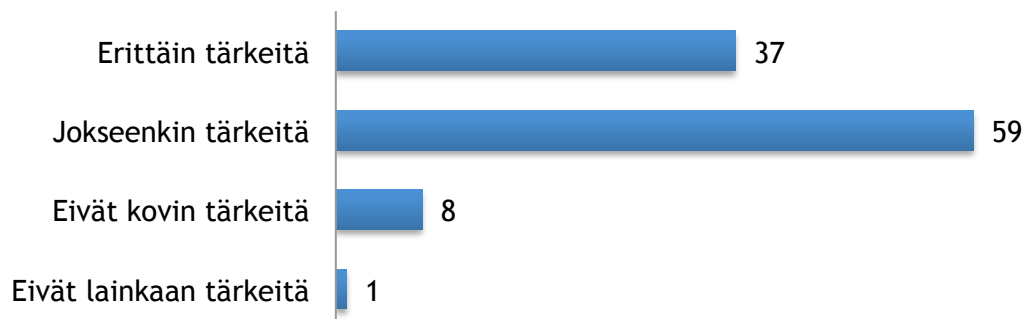
Ikäsi: (N=105)



Kuvio 1: Vastaajien ikäjakauma

Suurin osa vastaajista piti ns. vihreitä arvoja, kuten kierrätyksen suosimista, jätteen ja kulutuksen vähentämistä ja ympäristönsuojelua joko erittäin tärkeinä (37 vastaajaa eli 35 % vastaajista) tai jokseenkin tärkeinä (59 vastaajaa eli 56 % vastaajista). Vain 9 % vastaajista ei pitänyt näitä arvoja itselleen kovin (kahdeksan vastaajaa) tai lainkaan (yksi vastaaja) tärkeinä (kuvio 2).

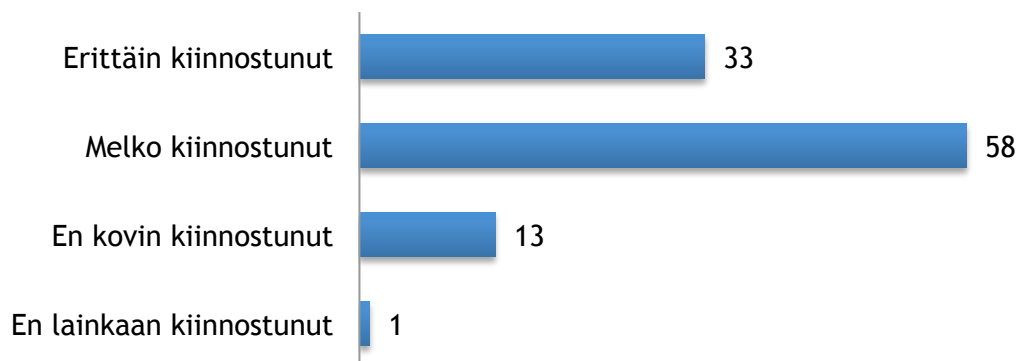
Kuinka tärkeitä ns. vihreät arvot (esim. kierrätys, jätteen vähentäminen, kulutuksen vähentäminen, ympäristönsuojelu) ovat sinulle? (N=105)



Kuvio 2: Vihreiden arvojen merkitys vastaajille

Selkeä enemmistö vastaajista oli erittäin tai melko kiinnostunut kosmetiikasta sekä ihon- ja hiustenhoidosta. 33 vastaajaa (31 %) ilmoitti olevansa erittäin kiinnostunut ja 58 vastaajaa (55 %) melko kiinnostunut. 12 % (13 vastaajaa) ilmoitti, ettei ole kovin kiinnostunut ja vain yksi vastaaja (1 %) ei ollut lainkaan kiinnostunut kosmetiikasta sekä ihon- ja hiustenhoidosta (kuvio 3).

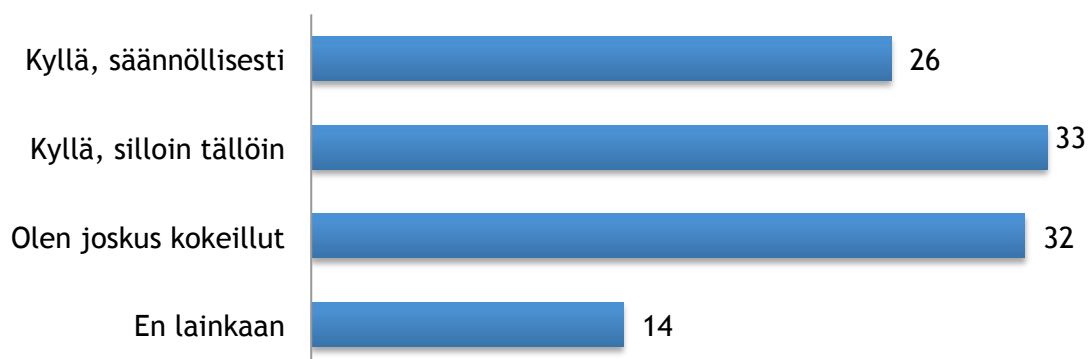
Kuinka kiinnostunut olet kosmetiikasta ja ihon- sekä hiustenhoidosta? (N=105)



Kuvio 3: Vastaajien kiinnostus kosmetiikkaa ja ihon- sekä hiustenhoitoa kohtaan

Kysyttäessä luonnonkosmetiikan käytöstä vastaajista 26 (25 %) ilmoitti käyttävänsä luonnonkosmetiikkaa säännöllisesti ja 33 (31 %) silloin tällöin. 32 vastaajaa (30 %) ilmoitti kokeilleensa luonnonkosmetiikkaa joskus. 14 vastaajaa (13 %) ei ollut käyttänyt luonnonkosmetiikkaa lainkaan (kuvio 4).

Käytätkö luonnonkosmetiikkaa? (N=105)



Kuvio 4: Vastaajien luonnonkosmetiikan käyttö

Vihreiden arvojen tärkeys vastaajille ja kiinnostus kosmetiikkaa sekä ihon- ja hiustenhoitoa kohtaan kertovat, että vastaajista suurimman osan voidaan ajatella olevan sopivaa kohde-ryhmää luonnonkosmetiikkatuotteille. Tätä ajatusta tukee myös se, että yli puolet vastaajista kertoi käyttävänsä luonnonkosmetiikkaa joko säännöllisesti tai silloin tällöin ja lisäksi 30 % vastaajista oli joskus kokeillut luonnonkosmetiikkaa. Tämä oli tutkimuksen kannalta hyvä asia siinä mielessä, että vastaukset kuvastavat vähintäänkin potentiaalisten luonnonkosmetiikan käyttäjien mielipiteitä ja näkemyksiä.

8.2 Luonnonkosmetiikka terminä

Kyselyn varsinaisista kysymyksistä ensimmäinen oli avoin kysymys, jossa vastaajia pyydettiin kertomaan lyhyesti, mitä termi luonnonkosmetiikka heidän mielestään tarkoittaa. Vastauksista nousi selkeästi esiin kolme eri teemaa, jotka olivat luonnonraaka-aineiden käyttäminen tuotteissa, synteettisten raaka-aineiden tai kemikaalien välttäminen tuotteissa sekä tuotteiden ja valmistuksen ekologisuus ja ympäristöystävällisyys.

”Luonnonkosmetiikka tarkoittaa kosmetiikkatuotteita, jotka on valmistettu luonnonraaka-aineista. Niiden vaikuttavuus perustuu luonnosta löytyvien raaka-aineiden tehoon ja vaikutuksiin.” Tästä vastausesimerkistä käy ilmi kaikkein selkeimpänä teemana vastauksista esille noussut luonnollisten raaka-aineiden tai luonnonraaka-aineiden käyttö luonnonkosmetiikan valmistuksessa. Noin kaksi kolmasosaa vastaajista toi tämän esille jossain muodossa vastauksessaan. Suurin osa käytti vastatessaan termejä luonnolliset raaka-aineet tai luonnonraaka-aineet. Osa vastaajista käytti myös termiä luonnonmukaiset (raaka-)aineet tai tuotteet. Tämä aiheutti hieman vaikeuksia tulkinnassa, sillä tämän voidaan katsoa tarkoittavan joko luonnosta saatavia raaka-aineita tai luonnonmukaisesti viljeltyjä eli luomuraaka-aineita. Kummassakin tulkinnassa vastaajan voidaan kuitenkin katsoa tarkoittaneen erilaisia luonnosta saatavia

raaka-aineita. Osa vastaajista käytti myös ilmausta luonnollinen kosmetiikka, kuten tässä esimerkissä: ”Luonnollista, luonnollisista aineksista tehtyä kosmetiikkaa, kuten meikkejä tai puhdistustuotteita.” Tämän voidaan myös tulkita tarkoittavan luonnonraaka-aineita. Raaka-aineryhmistä yleisimmin mainittiin erilaiset kasvipohjaiset raaka-aineet, kuten seuraavissa esimerkeissä: ”Tuote, jonka valmistamiseen on käytetty luonnon omia materiaaleja, kuten esim. kasvin osia” ja ”...sisältää esim. kasvin ainesosia.”

”Tuotteessa ei ole käytetty keinotekoisia ainesosia.” ”Ei kemiallisia ainesosia.” Toinen teema, joka vastauksista nousi esiin, oli kemiallisten tai synteettisten raaka-aineiden välttäminen luonnonkosmetiikassa. Vajaa puolet vastaajista toi tämän ilmi jollain tavalla vastauksessaan. Tätä ilmaistiin hieman eri tavoin. Vastauksista löytyi sellaisia termejä kuin kemikaali, kemiallinen aine, synteettinen raaka-aine, keinotekoinen raaka-aine ja teollinen aine. Näiden kaikkien voidaan kuitenkin katsoa viittaavan samaan asiaan, eli kemiallisesti tuotettujen synteettisten raaka-aineiden välttämiseen luonnonkosmetiikan valmistuksessa. Joissain vastauksissa todettiin myös, että luonnonkosmetiikka ei sisällä haitallisia aineita tai myrkkyyä. Suurin osa niistä vastaajista, jotka mainitsivat synteettiset raaka-aineet, ei ilmaissut pitävänsä niitä haitallisina tai myrkyllisinä. Muutamissa vastauksissa kuitenkin mainittiin, että luonnonkosmetiikka ei sisällä haitallisia kemikaaleja tai teollisia myrkkyyä, kuten seuraavissa esimerkeissä: ”Terveellisempää ja vähemmän haitallisia kemikaaleja sisältävää kosmetiikkaa.” ”Siinä ei ole käytetty teollisia myrkkyyä.” Ainakin osa vastaajista siis yhdisti synteettiset raaka-aineet ja haitallisuuden/myrkyllisyyden. Joissain vastauksissa myös mainittiin, että luonnonkosmetiikka ei sisällä lisäaineita tai ylimääräisiä aineita. Myös (synteettisten) säilöntäaineiden, parabeeni- tai mikromuovien välttäminen mainittiin muutamassa vastauksessa. Hyvin monessa vastauksessa kemikaalittomuus yhdistettiin mainintaan luonnonraaka-aineista eli kaksi ensimmäistä teemaa esiintyivät usein käsi kädessä. Tässä muutama asiaa hyvin havainnollistava esimerkki: ”Ei kemiallisista aineista valmistettu tuote. Tehty kasveista ja muista luonnollisista asioista kemikaalien sijaan.” ”Luonnosta peräisin olevista aineista tehtyä kosmetiikkaa. Ei mitään keinotekoisia aineita.” ”Tuote tehty 90 % tai yli luonnon raaka-aineista ja tuote ei toisaalta sisällä myöskään vahingollisia kemikaaleja.”

Kolmas selkeä teema vastauksissa oli luonnonkosmetiikan ympäristöystävällisyys. Hieman yli kolmasosa vastaajista toi tämän ilmi vastauksissaan jollain tavalla. Asiaa kuitenkin ilmaistiin usein eri tavoin. Useissa vastauksissa mainittiin ympäristöystävällisyys, ekologisuus tai ekologisen jalanjäljen huomioiminen tuotteiden valmistuksessa. Myös tuotteiden kehittäminen luontoa/ympäristöä kunnioittaen tai arvostaen mainittiin useammassa vastauksessa samoin kuin tuotteiden valmistuksen ja/tai käytön pienempi kuormitus luonnolle. Joissain vastauksissa myös mainittiin luonnolle haitallisten raaka-aineiden vähäisyys tai puuttuminen tuotteista. Mikromuovien välttäminen mainittiin myös tässä yhteydessä. Muutama vastaaja mainitsi erityisesti ympäristöystävällisistä tai kierrätettävistä pakkauksista. Ympäristöystävällisyyteen

liittyviä seikkoja tuotiin esille mm. seuraavasti: ”Ainesosien lisäksi on huomioitu myös tuotteen ekologinen jalanjälki (esim. kuljetus, materiaalit).” ”Puhdas, aatteellinen ja kestävä kehitys tulevat ensimmäisenä mieleen. Ympäristöä kuormittamaton ja kierrätettävä tuote alusta loppuun.” ”Ei muoveja, jotka joutuessaan luontoon on vahingoittavia, tuotantoprosessi ei ole luonnolle kuormittava.”

Kolmen pääteeman lisäksi myös muutamia muita teemoja nousi esille useammassa vastauksessa. Näistä selkein oli kenties luonnonkosmetiikan eläinkokeettomuus. Myös muunlainen eettisyys, esim. reilu kauppa mainittiin muutamissa vastauksissa. Useammassa vastauksessa myös mainittiin luomuraaka-aineiden suosiminen. Jotkut pitivät luonnonkosmetiikkaa vegaanisena, eläinperäisiä raaka-aineita sisältämättömänä kosmetiikkana. Muutamat vastaajat mainitsivat luonnonkosmetiikan olevan sertifioitua ja muutama mainitsi kalliit hinnat. Kosmetiikan turvallisuuteen ja terveellisuuteen liittyviä vastauksia oli melko paljon. Osittain tätä voi pitää kemikaalittomuuden alateemana, sillä kuten edellä todettiin, osa vastaajista ilmaisi vastauksissaan, että luonnonkosmetiikka ei sisällä (terveydelle) haitallisia kemikaaleja tai myrkyjä. Osassa vastauksista kuitenkin tuotiin vain sinällään esille luonnonkosmetiikkatuotteiden vaarattomuutta, turvallisuutta tai hellävaraisuutta yhdistämättä aihetta tiettyihin raaka-aineisiin. Lisäksi useissa vastauksissa puhuttiin luonnonkosmetiikan raaka-aineiden tai tuotteiden puhtaudesta. Tämän voi katsoa liittyvän tuotteiden turvallisuuteen tai toisaalta ympäristöystävällisyyteen.

Yhteenvetona voisi sanoa, että luonnonkosmetiikkaa pidettiin ympäristöystävällisenä, eettisenä ja turvallisena luonnonraaka-aineista tehtynä kosmetiikkana, joka ei sisällä synteettisiä raaka-aineita/kemikaaleja. Muutama vastaaja mainitsi vastauksissaan lähes kaikki esille nousseet teemat. Ne kiteyttävät hyvin vastaajien ajatukset siitä, mitä luonnonkosmetiikalla tarkoitetaan:

”Tuotteet on valmistettu luonnollisista raaka-aineista ja niissä vältetään synteettisiä ainesosia. Ovat vaarattomia käyttäjälle ja luonnolle sinne joutuessaan.”

”Ns. kosmetiikan ”reilun kaupan” tuotteet, jossa raaka-aineet tulevat ainakin pääosin luonnosta, ja teollisia sekä ylimääräisiä aineita vältetään. Tuotteita ei ole testattu eläinkokeilla ja valmistuksessa, myynnissä ja hävityksessä huomioidaan eettisyys ja ekologisuus.”

”Luonnon raaka-aineista tehtyjä tuotteita, ei kemiallisia aineita. Luonto otetaan huomioon. Hiilijalanjälki pysyy pienenä. Raaka-aineet suurimmaksi osaksi luomua. Tuotetta ei missään valmistusvaiheessa kokeilla eläimelle. Myös vegaanisia.”

8.3 Vastaajien tuntemat luonnonkosmetiikkamerkit

Kyselyn alussa oli myös toinen avoin kysymys, jossa vastaajia pyydettiin nimeämään tuntemiaan luonnonkosmetiikkamerkkejä tai -sarjoja. Kentän sai jättää tyhjäksi, mikäli mieleen ei tullut yhtään luonnonkosmetiikkamerkkiä. 36 vastaajaa (34 %) ei maininnut yhtään merkkiä tai sarjaa. 69 vastaajaa (66 %) siis nimesi vähintäänkin yhden merkin tai sarjan. Mainittujen merkkien määrä vaihteli yhdestä 18:ta. Keskimäärin vastaajat mainitsivat 3,5 merkkiä. Tyypillisimmin mainittiin yksi tai kaksi merkkiä. Viisi merkkiä tai enemmän mainitsi 18 vastaajaa ja 10 merkkiä tai enemmän viisi vastaajaa.

Vastaajien nimeämät merkit ja sarjat olivat suurimmaksi osaksi sertifioitua luonnonkosmetiikkaa. Selkeästi eniten mainintoja saivat Madara (26), Lavera (25), Dr. Hauschka (22) ja Weleda (18). Useampia mainintoja saivat myös Urtekram, Sante, Flow-kosmetiikka, Zuii Organic, Estelle & Thild, Mossa sekä Frantsila. Lisäksi lukuisat merkit saivat yhden tai muutamia mainintoja (taulukko 2). Yhteensä 24 vastaajaa nimesi yhden tai useamman merkin tai sarjan, jotka eivät ole luonnonkosmetiikkaa. Eniten mainintoja saivat The Body Shop (5), Lush (4), Herbina (8) sekä Lumene (3), jolta yksi vastaaja nimesi Natural Code -sarjan ja yksi Arctic -sarjan (voi tarkoittaa Arctic Aqua tai Arctic SPA -tuotteita). Vain yksi vastaaja nimesi Lumenen kokonaisuudessaan luonnonkosmetiikaksi. The Body Shopin kohdalla ilmeni hieman epävarmuutta: kaksi vastaajaa oli maininnut merkin, mutta ilmaisivat samalla epäroivänsä, onko kyseessä luonnonkosmetiikka. Muista merkeistä mm. Ahava, Académie, Favera, Yves Rocher, Ziaja sekä Oriflame saivat yhden tai kaksi mainintaa. Lisäksi muutamat mineraalimeikkisarjat saivat yksittäisiä mainintoja.

Luonnonkosmetiikaksi erehdyttiin siis suurimmaksi osaksi luulemaan merkkejä, joilla on melko tai hyvin luonnollinen imago ja joiden tuotteissa hyödynnetään luonnonraaka-aineita. Tämä oli odotettavissakin, eikä sinänsä yllättänyt. Mainintoja muille kuin luonnonkosmetiikkamerkeille tuli kuitenkin odotettua vähemmän ja luonnonkosmetiikka osattiin vastaajien keskuudessa erottaa hyvin muusta kosmetiikasta. Tässä valossa olikin hieman yllättävää, että Herbina mainitsi jopa kahdeksan vastaajaa. Tähän luultavasti kuitenkin vaikutti Herbina-tuotepaketin arvonta kyselyyn vastanneiden kesken. Se saattoi tuoda brändin vastaajien mieleen ja luoda mielikuvaa siitä, että Herbina-tuotteet olisivat luonnonkosmetiikkaa. Näihin mainintoihin tulee siis suhtautua varauksella. Taulukkoon 2 on koottu vastauksissa mainitut kosmetiikkamerkit ja mainintojen yleisyys. Taulukkoon on merkitty lihavoituna ne mainintoja saaneet merkit, jotka eivät täytä luonnonkosmetiikalle yleensä asetettuja vaatimuksia.

Mainintojen määrä	Mainitut merkit
Yleisimmin mainitut (yli 15 mainintaa)	Dr. Hauschka, Lavera, Madara, Weleda
Useampia mainintoja saaneet (yli 5)	Estelle & Thild, Flow-kosmetiikka, Frantsila, Herbina , Mossa, Sante, Urtekram, Zuii Organic
Muutamia mainintoja saaneet (2-5)	Alverde, Benecos, Boho Green Make-Up, Cattier Paris, Dermosil Nature, Ekopharma, Hurraw!, Kjaer Weis, Lumene , Lush , Mia Höytö Cosmetics, Oriflame , Patyka, Terre d'Oc, The Body Shop , YA naturae, Yves Rocher
Yksittäiset maininnat	Académie , Acorelle, Ahava , Algamaris, Alterra, Argital, Aubrey Organics, Badger, Biosolis, Born to Bio, Burt's Bees, Dr. Organic, Everyday Minerals, Favora , Himalaya , Hippy Pits, Idun Minerals , Iroisie, Jane Iredale, Kure Bazaar , L'Atelier des Delices, Less is More, Logona, Lovea, Manuka Doctor , Melvita, Neil's Yard Remedies, Pai Skincare, Puhdas+ , Ziaja

Taulukko 2: Vastaajien mainitsevat luonnonkosmetiikkamerkit

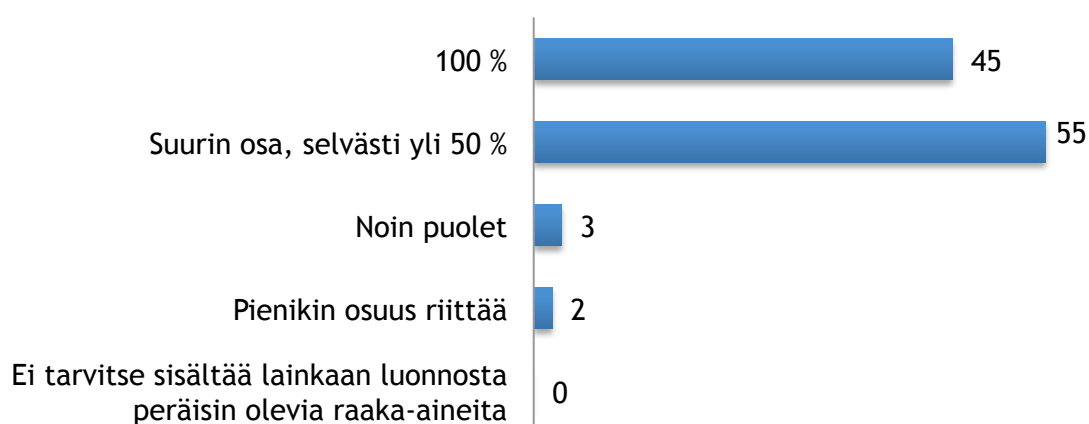
8.4 Luonnonkosmetiikan raaka-aineet ja koostumus

Tämän osion kysymykset liittyivät luonnonkosmetiikan koostumukseen ja raaka-aineisiin. Tarkoituksena oli selvittää vastaajien näkemyksiä siitä, minkälaisia raaka-aineita luonnonkosmetiikka voisi heidän mielestään sisältää ja kuinka suuri osuus tuotteen raaka-aineista tulisi olla peräisin luonnosta. Tarkoituksena oli myös peilata vastaajien näkemyksiä luonnonkosmetiikalle myönnettävien sertifikaattien vaatimuksiin.

Näistä ensimmäinen kysymys käsitteli sitä, kuinka suuri osuus luonnonkosmetiikkatuotteen raaka-aineista tulisi olla peräisin luonnosta. Vastaajien tuli valita annetuista vaihtoehdoista mielipidettään parhaiten kuvaava. 45 vastaajaa (43 %) oli sitä mieltä, että 100 % tuotteen raaka-aineista tulisi olla peräisin luonnosta. 55 vastaajaa (53 %) koki, että selvästi yli 50 % tuotteen raaka-aineista tulisi olla peräisin luonnosta. Kolme vastaajaa (3 %) oli sitä mieltä, että noin puolet luonnonkosmetiikkatuotteen raaka-aineista tulisi olla peräisin luonnosta ja kaksi (2 %) sitä mieltä, että pienikin osuus luonnonraaka-aineita riittää. Kukaan vastaajista ei ollut sitä mieltä, ettei luonnonkosmetiikan tarvitse sisältää lainkaan luonnosta peräisin olevia raaka-aineita (kuvio 5). Tässä kysymyksessä vastaajat olivat siis lähes yksimielisiä siitä, että luonnonkosmetiikan pitäisi koostua kokonaan tai suurimmaksi osaksi luonnonraaka-aineista.

Tulos oli odotetun kaltainen, ja luonnonkosmetiikka selvästi mielletään nimenomaan luonnon-raaka-aineista tehdyksi kosmetiikaksi myös avoimen kysymyksen vastausten perusteella. Tällä hetkellä ei ole mahdollista, että kaikki luonnonkosmetiikkatuotteet olisi valmistettu vain luonnollista alkuperää olevista raaka-aineista. Suurimmassa osassa tuotteista joudutaan käyttämään ainakin joitain synteettisesti valmistettuja raaka-aineita (yleensä säilöntäaineita), jotta tuotteiden turvallisuus ja toimivuus voidaan varmistaa. Pyrkimyksenä kuitenkin on luonnollista alkuperää olevien, mahdollisimman vähän muokattujen raaka-aineiden käyttö aina, kun se on mahdollista.

Kuinka suuri osuus luonnonkosmetiikkatuotteen raaka-aineista tulisi mielestäsi olla peräisin luonnosta? (N=105)



Kuvio 5: Luonnonraaka-aineiden osuus luonnonkosmetiikkatuotteista

Seuraava kysymys käsitteli erilaisten luonnollista alkuperää olevien raaka-aineiden hyväksymistä luonnonkosmetiikkatuotteisiin. Vastaajien tuli valita hyväksyisivätkö he kyseessä olevan raaka-aineryhmän kokonaisuudessaan, osittain vai ei lainkaan luonnonkosmetiikan raaka-aineiksi. Raaka-aineryhmät olivat kasviperäiset raaka-aineet, eläinperäiset raaka-aineet, mineraalit sekä maaöljyjohdannaiset. 103 vastaajaa, eli valtaosa enemmistö (98 %), oli valmis hyväksymään kaikki kasviperäiset raaka-aineet luonnonkosmetiikkatuotteiden raaka-aineiksi. Muiden raaka-aineryhmien suhteen ei sitten enää löytynyt vastaavaa yksimielisyyttä. Kaikki eläinperäiset raaka-aineet oli valmis hyväksymään 55 vastaajaa (52 %) ja osan eläinperäisistä raaka-aineista 37 vastaajaa (35 %). Vain kuusi vastaajaa (vajaan 6 %) oli sitä mieltä, ettei luonnonkosmetiikka saisi sisältää lainkaan eläinperäisiä raaka-aineita. Suurin piirtein yhtä suuri osa vastaajista eli 7 % (seitsemän vastaajaa) ei osannut sanoa kantaansa eläinperäisistä raaka-aineista. Mineraaleihin suhtauduttiin hieman hyväksyvämmiin. Mineraalit oli valmis hyväksymään kokonaisuudessaan n. 70 % vastaajista (74 vastaajaa) ja osittain 21 % (22 vastaajaa). Vain vajaa 2 % (kaksi vastaajaa) oli sitä mieltä, ettei luonnonkosmetiikka saisi sisältää lainkaan mineraaleja. 7 % (seitsemän vastaajaa) ei osannut sanoa kantaansa. Maaöljyjohdannaiset aiheuttivat eniten hajaannusta vastaajien keskuudessa. 41 % (43 vastaajaa) oli valmis hyväk-

symään kaikki maaöljyjohdannaiset luonnonkosmetiikkaan, 17 % (18 vastaajaa) osan niistä. 21 % (22 vastaajaa) oli sitä mieltä, että luonnonkosmetiikka ei saisi sisältää maaöljyjohdannaisia lainkaan ja niin ikään 21 % (22 vastaajaa) ei osannut sanoa kantaansa. Vastaukset on koottu taulukkoon 3.

Saako luonnonkosmetiikka mielestäsi sisältää seuraavia luonnollista alkuperää olevia raaka-aineita?					
	Kyllä, saa sisältää näitä	Saa sisältää vain osaa näistä	Ei saa sisältää näitä lainkaan	En osaa sanoa	Yhteensä
Kasviperäiset raaka-aineet (esim. kasviuutteet, kasviöljyt ja -rasvat)	103	0	1	1	105
Eläinperäiset raaka-aineet (esim. mehiläisvaha, keratiini, lanoliini)	55	37	6	7	105
Mineraalit (esim. savi, talkki, titaanidioksidi, väripigmentit)	74	22	2	7	105
Maaöljyjohdannaiset (esim. vaseliini, mineraaliöljy)	43	18	22	22	105

Taulukko 3: Eri raaka-aineryhmien hyväksyminen luonnonkosmetiikan raaka-aineiksi

Oli odotettavissa, että kasviperäiset raaka-aineet hyväksyttäisiin laajalti luonnonkosmetiikan raaka-aineiksi. Tietenkään aivan kaikki kasviperäiset raaka-aineet eivät ole sallittuja min-käänlaisessa kosmetiikassa turvallisuussyistä. Pääasiassa kaikenlaiset kasviperäiset raaka-aineet kuitenkin ovat sallittuja myös sertifioitussa luonnonkosmetiikassa, joten siinä mielessä vastaajien mielipiteet vastaavat todellista tilannetta luonnonkosmetiikan valmistuksessa. Eläinperäisten raaka-aineiden kohdalla oli sen sijaan ehkä hieman yllättävää, että niin suuri osa vastaajista oli valmis hyväksymään kaikki eläinperäiset raaka-aineet luonnonkosmetiikkaan. Luonnonkosmetiikkaa sertifioivilla tahoilla on yleensä eettisiin näkökantoihin perustuvia rajoituksia eläinperäisille raaka-aineille ja vain osa niistä hyväksytään luonnonkosmetiikka-tuotteisiin. Ehkä vastaajat olivat ajatelleet eläinperäisiä raaka-aineita siltä kannalta, että ne ovat selkeästi luonnollista alkuperää ja siksi ne voitaisiin hyväksyä luonnonkosmetiikan raaka-aineiksi. Eläinperäisiä raaka-aineita ei kuitenkaan hyväksytty yhtä varauksettomasti kuin mineraaleja, jotka jopa 70 % oli valmis hyväksymään kokonaisuudessaan.

Mineraalit ovat luonnonkosmetiikassa hieman erikoinen raaka-aineryhmä, sillä ne ovat kiistatta luonnossa esiintyviä raaka-aineita, mutta vain harvoin luonnonkosmetiikan mineraalit ovat

sellaisenaan luonnosta peräisin. Mineraalit ovat teoriassa sallittuja luonnonkosmetiikassa, mutta ongelmana niiden kohdalla on, että niitä ei ainakaan tällä hetkellä yleensä saada hankittua suoraan luonnosta riittävän puhtaana laatuna. Täten luonnonkosmetiikassa käytetyt mineraalit ja pigmentit ovat kyllä identtisiä luonnossa esiintyvien yhdisteiden kanssa, mutta synteettisesti valmistettuja. Tästä johtuen luonnonkosmetiikan sertifioijat sallivatkin vain tietyt synteettisesti valmistetut mineraaliraaka-aineet, jotka esim. COSMOS-standardi nimeää ”mineraaliperäisiksi”. Tässäkin vastaajat olivat kuitenkin samoilla linjoilla luonnonkosmetiikan sertifioijien kanssa siinä mielessä, että luonnonkosmetiikan raaka-aineita vastaavia mineraaleja löytyy luonnosta ja siten mineraalit ovat teoriassa täysin hyväksyttäviä raaka-aineita luonnonkosmetiikkaan.

Maaöljyjohdannaiset aiheuttivat selvästi eniten hajaannusta vastaajien keskuudessa. Oli yllättävää, että niinkin suuri osuus kuin 41 % vastaajista oli valmis hyväksymään nämä kaikki luonnonkosmetiikan raaka-aineiksi ja lisäksi 17 % vastaajista osan näistä. Vain hieman yli viidennes ei hyväksynyt maaöljyjohdannaisia lainkaan luonnonkosmetiikan raaka-aineiksi. Tämä raakaaineryhmä oli selkeästi hankalin vastaajille, sillä jopa viidennes vastaajista ei osannut sanoa, hyväksyisikö maaöljyjohdannaiset luonnonkosmetiikan raaka-aineiksi.

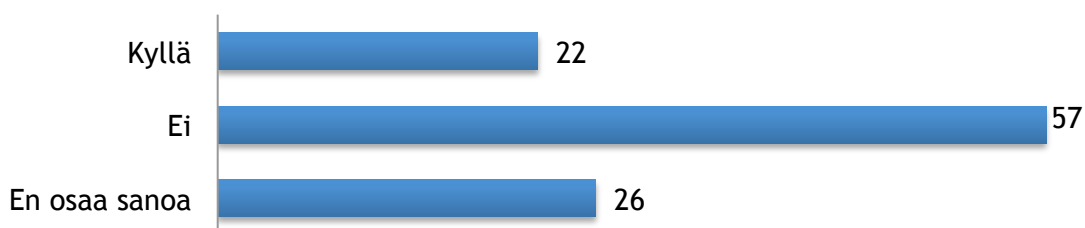
Sertifioitu luonnonkosmetiikka ei saa sisältää maaöljyjohdannaisia muutamia poikkeuksia lukuun ottamatta (lähinnä tietyt säilöntäaineet) ja tämä on yksi luonnonkosmetiikan valmistuksen tärkeimmistä periaatteista. Ehkä kysymyksenasettelu hämäsi tässä vastaajia, sillä kysymyksessä puhuttiin ’luonnollista alkuperää olevista raaka-aineista’. Osa vastaajista saattoi tästä johtuen ajatella, että maaöljyjohdannaiset olisivat hyväksyttäviä. Onhan maaöljy tosiaan täysin luonnollista, mutta siitä johdetut raaka-aineet ovat kuitenkin selkeästi kemiallisin prosessein valmistettuja ja siten synteettisinä pidettyjä raaka-aineita. Onkin melko todennäköistä, että suuri osa maaöljyjohdannaisista hyväksyneistä ei tiennyt, että maaöljyjohdannaisilla tarkoitetaan nimenomaan erilaisia synteettisiä/kemiallisin prosessein valmistettuja raaka-aineita. Vastaukset olisivat muuten luultavasti olleet melko erilaisia perustuen siihen, mitä muihin kyselyn kysymyksiin vastattiin. Olisi mielenkiintoista tietää, olisivatko vastaukset olleet erilaisia, jos ’luonnollista alkuperää olevia’ olisi jätetty kysymyksestä pois. Kysymyksessä oli lisäksi esimerkkeinä maaöljyjohdannaisista mainittu mineraaliöljy ja vaseliini, jotka ovat varmasti monelle tuttuja kosmetiikan raaka-aineina, eivätkä ne siten ehkä vaikuttaneet niin ”synteettisiltä” tai ”kemiallisilta”, mikä ehkä vaikutti myös osaltaan vastauksiin. Jos esimerkkeinä olisi ollut vieraamman kuuloisia raaka-aineita, olisivat vastaukset saattaneet olla erilaisia.

Luonnonkosmetiikkaa säännöllisesti käyttävät suhtautuivat maaöljyjohdannaisiin varauksellisesti enemmän kuin muut vastaajat. Heistä 42 % ei hyväksynyt maaöljyjohdannaisia lainkaan luonnonkosmetiikkaan. 19 % oli kuitenkin valmis hyväksymään ne kokonaisuudessaan ja 15 % osan

niistä. Luonnonkosmetiikkaa säännöllisesti käyttävien vastaajien määrä oli vain 26, joten tämän perusteella ei voi vetää kovin pitkälle meneviä johtopäätöksiä. Luonnonkosmetiikkaa säännöllisesti käyttävät vaikuttavat tämän perusteella kuitenkin olevan paremmin selvillä siitä, että maaöljyjohdannaiset eivät kuulu luonnonkosmetiikkaan. Tämä varmasti johtuu luonnonkosmetiikan paremmasta tuntemuksesta, joka on seurausta tuotteiden käytöstä ja kiinnostuksesta luonnonkosmetiikkaa kohtaan. Luonnonkosmetiikkaa tunnutaan pitävän muiden kysymysten vastausten perusteella kosmetiikkana, joka ei sisällä synteettisiä tai keinotekoisia raaka-aineita tai ”kemikaaleja”. Tämän kysymyksen perusteella voidaan kuitenkin esittää ajatus, että suuri osa vastaajista ei ole kovin selvillä siitä, mitä tämä käytännössä tarkoittaa ja mitä nämä synteettiset raaka-aineet oikein ovat.

Seuraavat kysymykset käsittelivät synteettisiä raaka-aineita, jotka ovat identtisiä luonnossa esiintyvien aineiden kanssa ja luonnosta johdettuja raaka-aineita, joita ei sellaisenaan esiinny luonnossa. Kummassakin kysymyksessä oli tarkoitus selvittää, hyväksyisivätkö vastaajat kyseisenlaiset raaka-aineet luonnonkosmetiikkaan. 57 vastaajaa (54 %) oli sitä mieltä, että luonnonkosmetiikkatuotteet eivät saa sisältää synteettisiä raaka-aineita, vaikka ne olisivat identtisiä luonnossa esiintyvien aineiden kanssa. 21 % vastaajista (22 vastaajaa) oli puolestaan valmis hyväksymään nämä ja 25 % (26 vastaajaa) ei osannut sanoa kantaansa (kuvio 6). Luonnonaineiden muokkaamisen eli ns. luonnosta johdettujen raaka-aineiden suhteen oltiin hyväksyvämpiä. 44 % vastaajista (46 vastaajaa) kertoi hyväksyvänsä nämä luonnonkosmetiikan raaka-aineiksi, 27 % (28 vastaajaa) puolestaan ei ja 30 % (31 vastaajaa) ei osannut sanoa kantaansa (kuvio 7).

Voisiko luonnonkosmetiikkatuotteissa mielestäsi olla täysin synteettisesti valmistettuja raaka-aineita, jos ne kuitenkin ovat identtisiä luonnossa esiintyvien aineiden kanssa?
(N=105)



Kuvio 6: Luonnollisenkaltaisten raaka-aineiden hyväksyminen luonnonkosmetiikkaan

Voisiko luonnonkosmetiikkatuotteissa mielestäsi olla luonnonaineista muokkaamalla saatuja raaka-aineita, joita ei sellaisenaan esiinny luonnossa? (N=105)



Kuvio 7: Luonnosta johdettujen raaka-aineiden hyväksyminen luonnonkosmetiikkaan

Synteettisiä luonnollisenkaltaisia raaka-aineita ei periaatteessa hyväksytä sertifioidun luonnonkosmetiikan raaka-aineiksi, joten siinä mielessä suurin osa vastaajista oli samalla kannalla kuin luonnonkosmetiikan sertifioijat. (Näitä raaka-aineita joudutaan kuitenkin jonkin verran käyttämään luonnonkosmetiikassa luonnollisten vaihtoehtojen puuttumisen takia.) Sen sijaan useat luonnonkosmetiikkatuotteet sisältävät luonnosta johdettuja raaka-aineita, joita ei sellaisenaan esiinny luonnossa. Vain harvoja kosmetiikkatuotteita voidaan toteuttaa täysin ilman kemiallisesti muokattuja raaka-aineita. Luonnonkosmetiikassa on toki periaatteena, että muokkausta tehdään mahdollisimman vähän, ja vain tietynlaiset menetelmät ovat sallittuja, mutta yhtä kaikki tällaista muokkausta on tehtävä, jotta erilaisia kosmetiikkatuotteita ylipäänsä saadaan valmistettua. Vastaajat olivatkin hyväksyvämpiä tällaisten raaka-aineiden suhteen. Kysymykset olivat selvästi jossain määrin hankalia vastaajille, sillä molemmissa kysymyksissä melko suuri osa vastaajista ei osannut sanoa kantaansa. Sinänsä nämä kysymykset ovat hankalia myös luonnonkosmetiikan valmistajille ja sertifioijille, kun periaatteet ja ihanteet eivät välttämättä aina kohtaa todellisuutta ja kompromisseja on tehtävä. Enemmistö vastaajista oli kummassakin kysymyksessä kuitenkin periaatteessa samoilla linjoilla luonnonkosmetiikan valmistajien ja sertifioijien kanssa: luonnollista alkuperää pidetään tärkeänä kriteerinä luonnonkosmetiikan raaka-aineille, eikä vastaavien yhdisteiden löytyminen luonnosta tee synteettisistä raaka-aineista hyväksyttäviä.

8.5 Luonnonkosmetiikan markkinointi

Tämän osion kysymykset käsitelivät erilaisia luonnonkosmetiikan markkinointiin liittyviä seikkoja. Kysymysten avulla pyrittiin selvittämään, mitkä tuotteeseen ja sen valmistukseen liittyvät ominaisuudet ovat vastaajille tärkeitä, jos jotakin tuotetta markkinoidaan luonnonkosmetiikkana. Lisäksi haluttiin selvittää, onko luonnonkosmetiikan sertifiointi vastaajien mielestä tärkeää ja saako luonnonkosmetiikka olla hieman tavallista kosmetiikkaa hintavampaa.

Osion ensimmäisessä kysymyksessä esitettiin kaksi väittämää. Ensimmäinen koski luonnonkosmetiikan sertifiointia ja toinen hinnoittelua. Ensimmäisellä väittämällä haluttiin kartoittaa sitä, tuleeko luonnonkosmetiikan olla sertifioitua, jotta sen aitouteen voi luottaa. 42 vastaajaa (40 %) oli täysin samaa mieltä ja 56 vastaajaa (53 %) jokseenkin samaa mieltä siitä, että luonnonkosmetiikan tulee olla sertifioitua, jotta sen aitouteen voi luottaa. Vain neljä vastaajaa (4 %) oli jokseenkin tai täysin eri mieltä väittämästä (taulukko 4). Vastaukset kertovat hyvin selvästi, että sertifiointia pidetään tärkeänä asiana ja osoituksena siitä, että tuotteet todella ovat luonnonkosmetiikkaa. Kenties tämän hetken kirjavat markkinointikäytännöt ovat saaneet vastaajat varpailleen ja luonnonkosmetiikan aitouden osoittamiseksi kaivataan muutakin kuin markkinoinnillista sisältöä. Sertifiointi tuo lisävarmuutta siitä, että tuote todella on valmistettu tiettyjä periaatteita noudattaen. Lisäksi tuote, jolla on sertifikaatti, on kenties helpompi välittömästi tunnistaa luonnonkosmetiikaksi. Olisi mielenkiintoista tutkia, kokevatko kuluttajat, että luonnonkosmetiikka erottuu helposti muusta kosmetiikasta, ja minkä perusteella kuluttajat tunnistavat luonnonkosmetiikan. Olisi myös mielenkiintoista tutkia, mitä sertifikaatteja kuluttajat tuntevat ja mitä niistä he arvostavat eniten.

Kysymyksen toinen väittämä siitä, että luonnonkosmetiikka saa olla hieman tavallista kosmetiikkaa kalliimpaa, jakoi hieman enemmän mielipiteitä. 19 % vastaajista (20 vastaajaa) oli täysin samaa mieltä, 50 % (53 vastaajaa) jokseenkin samaa mieltä, 24 % (25 vastaajaa) jokseenkin eri mieltä ja 7 % (7 vastaajaa) täysin eri mieltä väitteestä (taulukko 4). Suurin osa vastaajista (n. 70 %) oli siis kuitenkin ainakin jossain määrin sitä mieltä, että luonnonkosmetiikka saa olla hieman tavallista kosmetiikkaa kalliimpaa.

Prosenttiosuudet olivat samansuuntaisia, kun verrattiin luonnonkosmetiikkaa säännöllisesti ja silloin tällöin käyttäviä (yht. 59 vastaajaa) niihin, jotka olivat vain kokeilleet tai eivät käyttäneet luonnonkosmetiikkaa lainkaan (yht. 46 vastaajaa). Luonnonkosmetiikkaa enemmän käyttävistä hieman suurempi osuus (25 %) oli täysin samaa mieltä siitä, että luonnonkosmetiikka saa maksaa hieman enemmän, mutta toisaalta jokseenkin tai täysin eri mieltä olevien osuus oli samansuuruinen kuin kaikki vastaajat huomioitaessa (32 %). Luonnonkosmetiikkaa vähemmän käyttävistä selvästi pienempi osuus oli täysin samaa mieltä siitä, että luonnonkosmetiikka saa olla kalliimpaa (11 %), mutta jokseenkin samaa mieltä olevien osuus oli suuri (61 %), joten jokseenkin tai täysin eri mieltä olevia ei tässäkään ryhmässä ollut kuin 28 %. Voidaan siis sanoa, että huolimatta luonnonkosmetiikan käyttötottumuksista, vastaajat olivat varovaisen positiivisia sen suhteen, että luonnonkosmetiikka saa maksaa hieman tavallista kosmetiikkaa enemmän.

Mitä mieltä olet seuraavista väittämistä?						
	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Täysin eri mieltä	En osaa sanoa	Yhteensä
Luonnonkosmetiikan tulee olla sertifioitua (esim. Ecocert, Natrue), jotta sen aitouden voi luottaa.	42	56	3	1	3	105
Aito luonnonkosmetiikka saa olla hieman tavallista kosmetiikkaa kalliimpaa.	20	53	25	7	0	105

Taulukko 4: Vastaajien mielipiteet luonnonkosmetiikan sertifioinnista ja hinnasta

Seuraava kysymys käsitteli sitä, miten tärkeinä vastaajat pitävät erilaisia tuotteen koostumukseen ja valmistukseen liittyviä seikkoja, jos kyseistä kosmetiikkatuotetta markkinoidaan luonnonkosmetiikkana. Vastaukset on koottu taulukkoon 5. Ehdottomasti tärkein seikka vastaajille oli se, että tuote sisältää runsaasti luonnonraaka-aineita. 88 vastaajaa (84 %) piti tätä erittäin tärkeänä. Seuraavaksi tärkein seikka oli tuotteen ympäristöystävällinen valmistus. 69 vastaajaa (66 %) piti tätä erittäin tärkeänä ja 33 (31 %) jokseenkin tärkeänä. Lähes yhtä tärkeänä pidettiin myös sitä, että tuote sisältää mahdollisimman vähän synteettisiä raaka-aineita. Tämä oli 61 vastaajalle (58 %) erittäin tärkeää ja 36:lle (34 %) jokseenkin tärkeää. Pakkauksen ympäristöystävällisyys ja eettisten seikkojen huomiointi valmistuksessa olivat seuraavaksi tärkeimpiä vastaajille.

Tuotteen biohajoavuus ja luomulaatuiset raaka-aineet olivat vastaajille vähiten tärkeitä seikkoja. Biohajoavuuttakin piti kuitenkin erittäin tärkeänä 49 vastaajaa (47 %) ja jokseenkin tärkeänä 38 (36 %). 14 vastaajaa (13 %) oli sitä mieltä, että biohajoavuus on vain vähän tai ei lainkaan tärkeää. Se, että tuotteen sisältämät luonnonraaka-aineet ovat luomua, oli sen sijaan erittäin tärkeää vain 22 vastaajalle (21 %), mikä on selvästi pienempi osuus kuin minkään muun esitetyn seikan kohdalla. 64 vastaajaa (61 %) kuitenkin piti tätä jokseenkin tärkeänä. Luomulaatuiset raaka-aineet keräsi myös suurimman joukon vastaajia, joiden mielestä asia oli vain vähän tai ei lainkaan tärkeä: 18 vastaajaa (17 %).

Vastauksissa näkyy ehkä hieman se, että kyselyissä on helppoa kertoa kannattavansa kaikenlaista eettistä ja ympäristöystävällistä toimintaa. On vaikeaa sanoa, missä määrin kyseiset seikat vaikuttaisivat todellisuudessa esim. vastaajien ostopäätöksiin. Lisäksi voisi olla mielen-

kiintoista tutkia, miten tärkeänä näitä seikkoja olisi pidetty tavallisen kosmetiikan kohdalla ja olisivatko vastaukset olleet silloin erilaisia. Luonnonkosmetiikka ehkä nähdään automaattisesti eettisempänä ja ympäristöystävällisempänä vaihtoehtona, jolloin sille asetetaan herkemmin tiukempia vaatimuksia ympäristöystävällisyydestä ja eettisyydestä siitä huolimatta, että samaa ei tulisi vaatineeksi muulta käyttämältään kosmetiikalta. Vastauksista voidaan kuitenkin päätellä, että luonnosta peräisin olevat raaka-aineet ja valmistuksen ympäristöystävällisyys ovat kaikkein tärkeimpiä seikkoja vastaajille ja ne ovatkin luonnonkosmetiikan valmistuksen peruspilareita. Sen sijaan kolmas peruspilari eli luomulaatuisten raaka-aineiden suosiminen, ei vaikuta tämän kyselyn perusteella aivan yhtä tärkeältä seikalta kuluttajille.

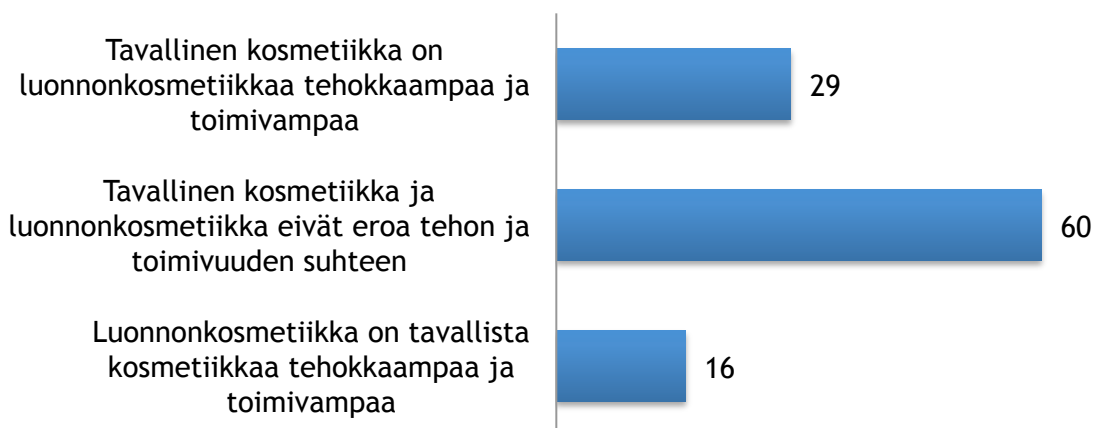
Jos kosmetiikkatuotetta markkinoidaan luonnonkosmetiikkana, kuinka tärkeinä pidät seuraavia seikkoja?						
	Erittäin tärkeää	Jokseenkin tärkeää	Vain vähän tärkeää	Ei lainkaan tärkeää	En osaa sanoa	Yhteensä
Tuote sisältää runsaasti luonnonraaka-aineita	88	12	3	1	1	105
Tuotteen sisältämät luonnonraaka-aineet ovat luomua	22	64	14	4	1	105
Tuote ei sisällä tai sisältää mahdollisimman vähän synteettisiä raaka-aineita	61	36	4	2	2	105
Tuote on biohajoava	49	38	11	3	4	105
Tuote on valmistettu ympäristöystävällisesti	69	33	3	0	0	105
Tuotteen valmistuksessa on huomioitu eettiset seikat (esim. reilu kauppa raaka-aineiden hankinnassa)	55	39	9	0	2	105
Tuotteen pakkaus on ympäristöystävällinen	56	41	7	1	0	105

Taulukko 5: Luonnonkosmetiikan eri ominaisuuksien tärkeys vastaajille

8.6 Luonnonkosmetiikan teho ja toimivuus

Kyselyssä oli mukana kysymys, jolla pyrittiin selvittämään, onko vastaajien mielestä luonnonkosmetiikan ja tavallisen kosmetiikan välillä eroja tehossa ja toimivuudessa. Vastaajia pyydettiin valitsemaan kolmesta vaihtoehdosta mielipidettään parhaiten kuvaava. Vaihtoehdot olivat joko luonnonkosmetiikan tai tavallisen kosmetiikan valitseminen tehokkaammaksi ja toimivammaksi tai niiden pitäminen yhtä hyvinä tehon ja toimivuuden suhteen. 29 vastaajaa (28 %) oli sitä mieltä, että tavallinen kosmetiikka on luonnonkosmetiikkaa tehokkaampaa ja toimivampaa. 16 vastaajaa (15 %) puolestaan oli sitä mieltä, että luonnonkosmetiikka on tavallista tehokkaampaa ja toimivampaa (kuvio 8). Selkeä enemmistö eli 60 vastaajaa (57 %) oli kuitenkin sitä mieltä, että tavallinen kosmetiikka ja luonnonkosmetiikka eivät eroa tehon ja toimivuuden suhteen.

Valitse mielipidettäsi parhaiten kuvaava vaihtoehto: (N=105)



Kuvio 8: Luonnonkosmetiikan teho ja toimivuus verrattuna tavalliseen kosmetiikkaan

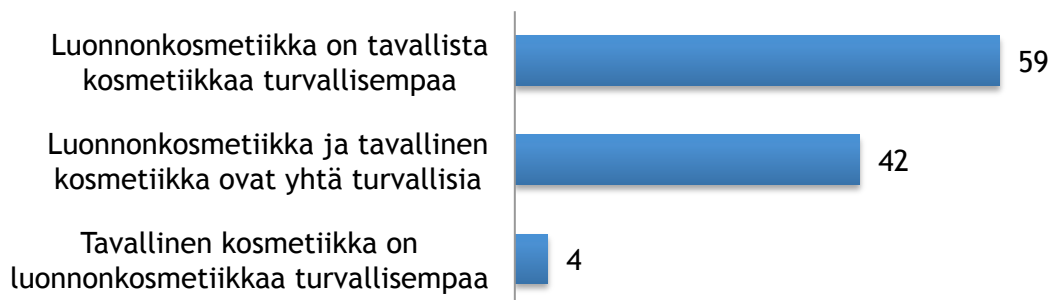
Niistä vastaajista (yht. 59), jotka olivat ilmoittaneet käyttävänsä luonnonkosmetiikkaa säännöllisesti tai silloin tällöin, 12 (20 %) oli sitä mieltä, että tavallinen kosmetiikka on tehokkaampaa ja toimivampaa, 35 (59 %) oli sitä mieltä, että tehossa ja toimivuudessa ei ole eroa ja 12 (20 %) sitä mieltä, että luonnonkosmetiikka on tehokkaampaa ja toimivampaa. Puolestaan niistä vastaajista (yht. 46), jotka eivät olleet käyttäneet luonnonkosmetiikkaa tai olivat vain kokeilleet sitä, 17 (37 %) oli sitä mieltä, että tavallinen kosmetiikka on tehokkaampaa ja toimivampaa, 25 (54 %) piti tavallista ja luonnonkosmetiikkaa yhtä tehokkaina ja 4 (9 %) oli sitä mieltä, että luonnonkosmetiikka on tehokkaampaa ja toimivampaa. Vastauksissa on pieniä eroja näiden vastaajaryhmien välillä, ja luonnonkosmetiikkaa enemmän käyttäneet suhtautuvat siihen jonkin verran positiivisemmin kuin luonnonkosmetiikkaa vähemmän tai ei lainkaan käyttävät. Tämä oli odotettavissa, mutta myös luonnonkosmetiikkaa vähemmän käyttävät suhtautuivat luonnonkosmetiikan tehoon ja toimivuuteen hyvin positiivisesti ja 63 % heistäkin piti luonnonkosmetiikkaa vähintään yhtä tehokkaana ja toimivana kuin tavallista kosme-

tiikkaa. Tässä näkyy hyvin luonnonkosmetiikan suosion kasvun vaikutus. Luonnonkosmetiikka-tuotteita on tullut markkinoille valtavasti lisää ja kasvava kysyntä ja kilpailu ovat vieneet valmisteiden tuotekehitystä eteenpäin. Luonnonkosmetiikka alkaa olla varteenotettava vaihtoehto yhä useammalle kuluttajalle, eikä luonnonkosmetiikan valitseminen enää ole periaatteellinen valinta, jossa tuotteiden toimivuudesta joutuu tinkimään.

8.7 Luonnonkosmetiikan turvallisuus

Kyselyssä oli kaksi kysymystä, jotka liittyivät kosmetiikan turvallisuuteen. Näistä ensimmäisen tarkoituksena oli selvittää kumpaa vastaajat pitivät turvallisempaa, luonnonkosmetiikkaa vai tavallista kosmetiikkaa. 59 Vastaajaa (56 %) oli sitä mieltä, että luonnonkosmetiikka on tavallista kosmetiikkaa turvallisempaa. 42 vastaajaa (40 %) puolestaan oli sitä mieltä, että luonnonkosmetiikka ja tavallinen kosmetiikka ovat yhtä turvallisia. Vain neljä vastaajaa (4 %) oli sitä mieltä, että tavallinen kosmetiikka on luonnonkosmetiikkaa turvallisempaa (kuvio 9).

Valitse mielipidettäsi parhaiten kuvaava vaihtoehto (N=105)



Kuvio 9: Luonnonkosmetiikan turvallisuus verrattuna tavalliseen kosmetiikkaan

Toisessa kysymyksessä esitettiin kaksi väittämää, joista vastaajien piti valita, kuinka läheisesti tämä vastaa heidän mielipidettään. Ensimmäinen väittämä oli, että luonnonkosmetiikka sisältää vähemmän kemikaaleja kuin tavallinen kosmetiikka. 54 vastaajaa (51 %) oli täysin samaa mieltä, 36 (34 %) jokseenkin samaa mieltä, 8 (8 %) jokseenkin eri mieltä ja 3 (3 %) täysin eri mieltä väittämästä. 4 Vastaajaa (4 %) ei osannut kertoa kantaansa. Toinen väittämä oli, että kosmetiikan sisältämät synteettiset raaka-aineet ovat haitallisia terveydelle. 13 vastaajaa (12 %) oli täysin samaa mieltä, 41 (39 %) jokseenkin samaa mieltä, 24 (23 %) jokseenkin eri mieltä ja 12 (11 %) täysin eri mieltä väittämästä. 15 vastaajaa (14 %) ei osannut sanoa kantaansa (taulukko 6).

Mitä mieltä olet seuraavista väittämistä?						
	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Täysin eri mieltä	En osaa sanoa	Yhteensä
Luonnonkosmetiikka sisältää vähemmän kemikaaleja kuin tavallinen kosmetiikka.	54	36	8	3	4	105
Kosmetiikan sisältämät synteettiset raaka-aineet ovat haitallisia terveydelle.	13	41	24	12	15	105

Taulukko 6: Vastaajien näkemykset luonnonkosmetiikan kemikaaleista ja synteettisten raaka-aineiden haitallisuudesta

Enemmistö siis piti luonnonkosmetiikkaa tavallista kosmetiikkaa turvallisempänä ja kosmetiikan synteettisiä raaka-aineita ainakin jossain määrin terveydelle haitallisina. Tämä ei sinänsä yllättänyt. Kosmetiikan raaka-aineet ovat viime vuosina saaneet niin paljon mediahuomiota, että tämänkaltaiset tulokset olivat odotettavissa. Luonnonkosmetiikkaa myös markkinoidaan aktiivisesti turvallisempänä vaihtoehtona, ja kosmetiikan synteettisiin raaka-aineisiin kohdistetaan epäilyjä niiden turvallisuudesta. Luonnonkosmetiikan myös nähtiin vastaajien keskuudessa sisältävän vähemmän kemikaaleja kuin tavallisen kosmetiikan, mikä kävi ilmi jo vastaajien kuvaillessa vapaasti luonnonkosmetiikkaa.

Olisi mielenkiintoista tutkia, mitä tämä termi kemikaali vastaajien mielestä oikeastaan tarkoittaa. Selvästi sillä on hieman negatiivinen kaiku ja se yhdistyy kosmetiikan synteettisiin raaka-aineisiin. Luultavasti kemikaaleiksi mielletään erilaiset kemianteollisuuden tuotteet, jotka nähdään keinotekoisina ja ainakin osittain terveydelle haitallisina tai jopa ”myrkkyyinä”. Todellisuudessaan kemikaali tarkoittaa yksinkertaisesti kemiallista ainetta tai niiden seosta. Kemiallisella aineella puolestaan tarkoitetaan alkuaineita tai niistä koostuvia kemiallisia yhdisteitä, olivat ne sitten peräisin luonnosta tai synteettisesti valmistettuja. Oikeastaan aivan kaikki ympärillämme on siis kemikaaleja, joten ei ole olemassa kosmetiikkaa, joka ei sisältäisi kemikaaleja. Joskus luonnonkosmetiikkaa on jopa markkinoitu käyttäen ilmausta ”ei sisällä kemikaaleja”, mikä on täysin absurdi väite.

9 Pohdinta ja johtopäätökset

Luonnonkosmetiikan suosion kasvu on ollut huomattavaa varsinkin viimeisen vuosikymmenen aikana, eikä suosion kasvu näytä hidastuvan. Luonnonkosmetiikalle ei kuitenkaan ole mitään

virallista lainsäädännöllistä määritelmää, joten luonnollisuuden nimissä ja luonnonkosmetiikkana voidaan markkinoida hyvinkin erilaisia kosmetiikkatuotteita. Luonnonkosmetiikkasertifiikaatit tarjoavat oman määritelmänsä luonnonkosmetiikalle, mutta mitä kuluttajat ajattelevat luonnonkosmetiikan olevan? Tämän opinnäytetyön tavoitteena oli kyselytutkimuksen avulla selvittää suomalaisten 15 - 40-vuotiaiden tyttöjen ja naisten näkemyksiä siitä, mitä ja minkälaista luonnonkosmetiikka on.

Kyselyyn vastasi hieman yli sata henkilöä, joten tutkimuksen tuloksia voi vastaajien määrän suhteen pitää jo melko luotettavina. Varsinkin kuvailtaessa luonnonkosmetiikkaa vapaasti vastauksissa oli jo selvästi kyllästeisyyttä, mikä on hyvä asia otannan laajuuden riittävyyden kannalta. Avoimeen kysymykseen saadut vastaukset eivät myöskään olleet ristiriidassa monivalintakysymysten vastausten kanssa, vaan molempien kysymystyyppien vastaukset tukivat toisiaan muodostettaessa käsitystä vastaajien näkemyksistä. Laadullisen osuuden sisällyttäminen kyselyyn oli ehdottomasti oikea ratkaisu ja avoimen kysymyksen vastauksista saatiin paljon arvokasta tietoa.

Kyselyyn vastaaminen oli anonyymiä, mikä myös parantaa tulosten luotettavuutta. On kuitenkin huomattava, että kyselyn vastaajia ei valittu satunnaisotannalla, vaan kyselyyn saivat vastata halukkaat kiinnostuksen perusteella. On jopa oletettavaa, että kysely keräsi keskimääräistä enemmän erityisesti luonnonkosmetiikasta kiinnostuneita vastaajia, ja satunnaisotannalla tulokset olisivat saattaneet olla erilaisia. Tuloksia tulkittaessa on siis pidettävä mielessä, että tulokset koskevat vastaajajoukkoa, jossa luultavasti oli keskimääräistä enemmän luonnonkosmetiikasta kiinnostuneita. Kysymysten muotoilua mietittiin työn toimeksiantajan kanssa melko paljon ja pääosin kysymykset olivat onnistuneita siinä mielessä, että ne mittasivat onnistuneesti sitä, mitä haluttiinkin tietää. Muutamia kysymyksiä olisi näin jälkikäteen ajateltuna voinut muotoilla hiukan toisin tai tarkentaa, mutta suurempia ongelmia ei ilmennyt. Myös kyselyn tekninen toteutus onnistui hyvin. Kovin pitkälle meneviä johtopäätöksiä ei tämän tutkimuksen perusteella kannata tehdä, mutta tuloksista saa kuitenkin käsitystä siitä, mitä tutkimuksen kohderyhmä ajattelee luonnonkosmetiikasta.

Luonnonkosmetiikan suuri suosio näkyi kyselyn vastauksissa selkeästi. Valtaosa vastaajista oli vähintäänkin kokeillut luonnonkosmetiikkaa ja mukana oli myös melko paljon luonnonkosmetiikkaa säännöllisesti käyttäviä vastaajia. Noin kaksi kolmasosaa vastaajista osasi nimetä vähintään yhden luonnonkosmetiikkamerkin tai -sarjan. Selkeä enemmistö vastaajista piti luonnonkosmetiikan tehoa ja toimivuutta vähintäänkin yhtä hyvänä kuin tavallisen kosmetiikan. Luonnonkosmetiikkatuotteiden koostumukset ovat kehittyneet paljon suosion kasvun myötä, eikä luonnonkosmetiikkaa ostavan tarvitse enää tinkiä tehokkuudesta tai kosmeettisesta miellyttävyydestä. Luonnonkosmetiikka ei enää ole marginaalista pienten piirien puuhastelua tai yhdisty vain ”vihreään” elämäntapaan tai hippiliikkeeseen. Siitä on tullut jo lähes valtavirtaa,

mikä näkyi myös tässä kyselyssä. Luonnonkosmetiikkaan suhtauduttiin varsinkin laadullisen osuuden perusteella varsin positiivisesti. Vain muutama vastaaja toi ilmi laadullisen osuuden vastauksissaan jotain negatiivista luonnonkosmetiikkaan liittyen ja näissäkin tapauksissa oli useimmiten kyse luonnonkosmetiikan korkeammasta hinnasta. Positiivisia seikkoja, kuten ympäristöystävällisyyttä, turvallisuutta, eettisyyttä ja puhtautta tuotiin sen sijaan esiin huomattavan usein.

Kyselyn perusteella yhdeksi tärkeimmistä luonnonkosmetiikan piirteistä osoittautui se, että tuotteet on valmistettu mahdollisimman suureksi osaksi luonnonraaka-aineista, eivätkä ne sisällä synteettisesti valmistettuja raaka-aineita eli ”kemikaaleja”. Vastauksista ilmeni myös, että ekologisuus ja ympäristöystävällisyys liitetään selkeästi luonnonkosmetiikkaan, ja ympäristöystävällistä valmistusta pidettiin erityisen tärkeänä ominaisuutena luonnonkosmetiikalle. Suurissa linjoissa vastaajat olivat siis hyvin pitkälti samoilla linjoilla luonnonkosmetiikan sertifioijien kanssa, ja voidaan sanoa, että vastaajat tunsivat hyvin luonnonkosmetiikan perusidean. Oli kuitenkin mielenkiintoista huomata, että raaka-aineiden luomulaatuisuutta ei pidetty erityisen tärkeänä asiana. Tässä asiassa vastaajien mielipiteet erosivat hieman luonnonkosmetiikan sertifioijien tavoitteista. Kenties vastaajat eivät muutenkaan käytä luomutuotteita kovin paljon, jolloin sitä ei vaadita kosmetiikaltakaan.

Synteettisten raaka-aineiden puuttuminen luonnonkosmetiikasta oli vastaajille lähes yhtä tärkeää kuin luonnonraaka-aineiden kuuluminen luonnonkosmetiikkaan. Vastaajat myös olivat valmiimpia hyväksymään luonnonkosmetiikkaan luonnonraaka-aineista muokatut luonnossa esiintymättömät aineet kuin täysin synteettisesti valmistetut luonnollisenkaltaiset raaka-aineet. Näissäkin seikoissa vastaajat olivat melko lailla samoilla linjoilla luonnonkosmetiikkaa sertifioivien tahojen kanssa. Kun kysyttiin, mitä raaka-aineryhmiä vastaajat olisivat valmiita hyväksymään luonnonkosmetiikkaan, varsin suuri osa vastaajista oli kuitenkin valmis hyväksymään maaöljyjohdannaiset luonnonkosmetiikan raaka-aineiksi. Tästä voidaan päätellä, ettei suurin osa vastaajista kuitenkaan kovin tarkasti tunne kosmetiikan raaka-aineita tai tiedä, mitä synteettisillä raaka-aineilla oikeastaan tarkoitetaan. Tiedetään, että luonnonkosmetiikka ei sisällä synteettisiä raaka-aineita tai kemikaaleja, mutta ei välttämättä tiedetä, mitä ne oikeastaan ovat.

Voidaan ajatella, että melko suuri osa kuluttajista nojaa pitkälti markkinoinnissa esitettyihin väittämiin tehdessään päätelmiä siitä, minkälainen jokin kosmetiikkatuote on tai onko se luonnonkosmetiikkaa. Tästä voisi herätä ajatus, että imagoltaan luonnollisia kosmetiikkasarjoja luultaisiin melko helposti luonnonkosmetiikaksi. Kyselyyn vastanneet tunsivat kuitenkin luonnonkosmetiikkamerkkejä varsin hyvin. Kysyttäessä vastaajien tuntemista luonnonkosmetiikkamerkeistä esille nousi vain muutamia brändejä tai sarjoja, jotka eivät todellisuudessa edusta luonnonkosmetiikkaa, ja nekin saivat useimmiten vain yksittäisiä mainintoja. Jatkotut-

kimuksena olisikin mielenkiintoista tutkia, miten kuluttajat erottavat luonnonkosmetiikan muusta kosmetiikasta. Toki kosmetiikan markkinointia säädellään sekä lailla että alan itsesääntelyohjein, eivätkä markkinointikäytännöt Euroopassa ehkä ole aivan niin kirjavia kuin esim. Yhdysvalloissa. Luonnonkosmetiikkana markkinoidaan pääasiassa tuotteita, jotka ovat todella luonnonkosmetiikalle asetettujen vaatimusten mukaisia. Yksi selkeä tekijä, jonka avulla luonnonkosmetiikkatuotteet erottuvat, on kuitenkin varmasti luonnonkosmetiikan sertifiointi. Vastaajat pitivätkin luonnonkosmetiikan sertifiointia tärkeänä asiana ja vastaajien parhaiten tuntemat luonnonkosmetiikkamerkit olivat lähes kaikki sertifioitua luonnonkosmetiikkaa. Sertifiointi tuo varmuutta siitä, että myös jokin ulkopuolinen riippumaton taho on todennut tuotteet luonnonkosmetiikan vaatimukset täyttäväksi, eikä uskottavuus ole pelkästään valmistajan tai markkinoijan sanan varassa. Tämä on varmasti tärkeää usealle kuluttajalle.

Suurin osa vastaajista piti luonnonkosmetiikkaa tavallista kosmetiikkaa turvallisempana. Synteettisten raaka-aineiden puuttuminen luonnonkosmetiikasta on varmasti selkein selittävä tekijä tämän taustalla. Luonnonkosmetiikan nähtiin selkeästi sisältävän vähemmän kemikaaleja kuin luonnonkosmetiikan ja puolet vastaajista oli ainakin jokseenkin samaa mieltä siitä, että kosmetiikan synteettiset raaka-aineet ovat haitallisia terveydelle. Synteettiset raaka-aineet ovat olleet paljon esillä mediassa viime vuosina, ja niiden turvallisuuteen on kohdistettu runsaasti epäilyjä, joten tämänkaltaiset tulokset eivät yllättäneet.

Objektiivisesti katsoen sekä luonnonkosmetiikka että tavallinen kosmetiikka ovat yhtä turvallisia, sillä niitä koskee EU:ssa sama lainsäädäntö, joka asettaa tiukat vaatimukset kosmetiikan turvallisuudelle. Joissain tapauksissa voidaan jopa argumentoida luonnonkosmetiikan olevan vähemmän turvallista kuin tavallisen kosmetiikan, sillä luonnonkosmetiikkatuotteet sisältävät usein enemmän esim. kasviuutteita, joiden kemiallinen koostumus voi olla erittäin monimutkainen, eikä läheskään kaikkien komponenttien vaikutuksia iholla tai muualla elimistössä tunneta kovin hyvin. Luonnonkosmetiikan raaka-aineet ovat usein koostumukseltaan monimutkaisempia ja heikommin tunnettuja kuin tavallisen kosmetiikan. Lisäksi luonnonkosmetiikan kasvi- ja eläinperäiset raaka-aineet voivat olla allergisoivia tai ärsyttäviä. Luonnollinen ei automaattisesti tarkoita turvallista ja hyvää, vaikka tällä hetkellä kosmetiikan turvallisuuden ympärillä käytävästä keskustelusta ja (ihan kaikenlaisen) kosmetiikan markkinoinnista näin voisi päätellä.

Se, että luonnonkosmetiikka olisi todellisuudessa tavallista kosmetiikkaa turvallisempaa, on siis melko lailla vailla tieteellistä totuus pohjaa. Kyse on hyvin pitkälti mielikuvista, mutta ne ovat olleet riittävän vahvoja muokkaamaan jopa kosmetiikan valmistusta. Esim. parabeneit on lähes täysin hylätty kosmetiikan valmistuksessa pelkästään niiden saaman huonon maineen takia, ja samanlainen kohtalo näyttää odottavan monia muitakin säilöntäaineita. Tällaista

kehitystä voi pitää huolestuttavana, sillä se voi heikentää kosmetiikkatuotteiden laatua ja pahimmassa tapauksessa turvallisuutta.

Mielikuvat ja tunteet ohjaavat faktoja vahvemmin kuluttajien ostopäätöksiä, joten kosmetiikan valmistajat ovat hieman puun ja kuoren välissä pohtiessaan, mitä raaka-aineita tuotteet voivat sisältää, etteivät ne jää hyllyyn seisomaan. Toisaalta kosmetiikkavalmistajat ovat osaltaan hankaloittaneet omaa asemaansa suosimalla yhä enenevissä määrin kyseenalaista negaatiomarkkinointia. Kun joka toisessa tuotepakkauksessa lukee, että tuote ei sisällä parabeneja, alkaa kuluttaja varmasti pohtia, että parabeenien täytyy olla jotain haitallista ja vaarallista. Kosmetiikan valmistajat ovat negaatiomarkkinoinnilla itse sinetöineet ainakin parabeenien kohtalon. Negaatiomarkkinointia voidaan myös pitää lain- ja markkinoinnin itsesääätelyohjeiden vastaisena, mutta tällä hetkellä on vaikea nähdä sen loppuvan ainakaan lähitulevaisuudessa. On mielenkiintoista nähdä, miten lainsäädäntöä mahdollisesti selkeytetään tämän osalta ja mitä vaikutuksia sillä on. Kosmetiikan valmistajien tulisi myös pohtia muita keinoja viestiä tuotteiden turvallisuutta kuluttajille, sillä selvästi tuotteiden turvallisuuteen kohdistuu tällä hetkellä epäilyjä myös tämän tutkimuksen perusteella.

Luonnonkosmetiikan ja luonnonraaka-aineiden suosion kasvu on myös osa suurempaa vihreää trendiä ja paluuta ”luonnolliseen”. 1900-luku oli valtaisa tekniikan ja teknologian voittokulkua, joka paransi monin tavoin ihmisten elämänlaatua, mutta varsinkin viime aikoina jatkuva kehitys on alkanut vaikuttaa myös hieman huolestuttavalta ihmisten mielissä. Kehomme ja mieleemme kykyä sopeutua kasvavaan teknologian määrään ja ”keinotekoisuuteen” ympäristössämme on alkanut huolestuttaa. Vastatrendinä tälle kaikelle syntynyt luonnollisuuden ja yksinkertaisuuden ihannoiti ja ”paluu luontoon” onkin vahvistunut viime vuosina. Tämä on sinänsä ihan luonnollista. Luonnonraaka-aineisiin on helpompi samaistua kuin synteettisiin raaka-aineisiin. Ne ovat perinteisiä ja tutumpia, mikä luo turvallisuuden tuntua ja tekee tuotteista itselle läheisemmän tuntuista. Myös muut kuin luonnonkosmetiikan valmistajat hyödyntävät tällä hetkellä vahvasti luonnonraaka-aineita markkinoinnissaan. Osaksi tämä on luonnonaineiden ja luonnonkosmetiikan suosion ansiota, osaksi sitä, että kuluttajien on helpompi samaistua luonnonraaka-aineisiin ja niiden avulla on helpompi luoda tällä hetkellä erittäin suosittua tarinallista markkinointia, joka vetoaa syvemmin kuluttajien tunteisiin kuin vakuuttavimmatkaan faktat tuotteen erinomaisuudesta. Luonnollisuus on nyt valttia, koska se tuntuu synteettistä vaihtoehtoa kiinnostavammalta, läheisemmältä ja helpommin ymmärrettävältä.

Kestävään kehitykseen liittyviä seikkoja luonnonkosmetiikan suosion selittäjänä ei myöskään sovi unohtaa. Ympäristöystävällisyys ja eettisyys ovat tärkeä osa luonnonkosmetiikan menestystä ja tämä näkyi myös kyselyn tuloksissa. Luonnonkosmetiikkaa pidettiin selkeästi ekologisenä vaihtoehtona ja ympäristöasiat yhdistettiin vahvasti luonnonkosmetiikkaan. Ekologisuus ja eettisyys tulevat luultavasti olemaan valttikortteja jokaiselle kosmetiikan valmistajalle

tulevien vuosien aikana. Näiden seikkojen hyödyntäminen oikealla tavalla markkinoinnissa on varmasti yksi suurista tulevaisuuden haasteista kosmetiikkamaailmassa.

Tutkimuksen avulla saatiin arvokasta tietoa kuluttajien ajatuksista. Tätä tietoa yhteistyökumppani voi hyödyntää tulevaisuuden tuotekehitystyössään. Johtopäätöksenä voidaan todeta, että tutkimuksen tulokset tukevat näkemystä siitä, että luonnonkosmetiikan suosion taustalla ovat ennen kaikkea mielikuvat luonnonkosmetiikan luonnonläheisyydestä, ympäristöystävällisyydestä ja eettisyydestä sekä turvallisuudesta. Mikäli nämä mielikuvat onnistutaan säilyttämään, luonnonkosmetiikan myötätuuli varmasti jatkuu myös tulevaisuudessa, eikä luonnonkosmetiikan suosiota voi pitää pelkkänä ohimenevänä trendinä.

Lähteet

Painetut lähteet:

Antignac, E., Nohynek, G., Re, T., Clouzeau J. & Toutain H. 2011. Safety of botanical ingredients in personal care products/cosmetics. *Food and Chemical Toxicology*. 49. 324 - 341.

Aschemann, J., Hamm, U., Naspetti, S. & Zanolli, R. 2007. *The Organic Market*. Teoksessa Lockeretz W. (toim.) *Organic Farming: An International History*. Wallingford: CABI. 123 - 151.

Beerling, J. 2014. *Green Formulations and Ingredients*. Teoksessa Sahota, A. (toim.) *Sustainability: How the Cosmetics Industry is Greening Up*. Chichester: Wiley, 197 - 215.

Beerling, J. & Sahota, A. 2014. *Green Standards, Certification and Indices*. Teoksessa Sahota, A. (toim.) *Sustainability: How the Cosmetics Industry is Greening Up*. Chichester: Wiley. 217 - 238.

Beyer, A. 2008. Why She Won't Buy Naturals... And How You Can Sway Her Opinion. *Global Cosmetics Industry*. 3/2008. Vol. 176. Carol Stream: Allured Business Media. 4 - 8.

Chang, Y. 2011. Consumer and Formulator of Natural Cosmetics: Understanding and Integrating Each Other's Needs. Teoksessa Dayan N. & Kromidas L. (toim.) *Formulating, Packaging, and Marketing of Natural Cosmetic Products*. Hoboken: Wiley. 15 - 26.

Dixit, S. 2011. The Marketing Power of Naturals. *Chemical Business*. Vol. 25:4. Mumbai: Colour Publications. 8 - 12.

Donahue, J. 2016. Making Personal Care Greener. *Global Cosmetics Industry*. 6/2016. Carol Stream: Allured Business Media. 36 - 38.

Duber-Smith, D. 2011. The Natural Personal Care Market. Teoksessa Dayan N. & Kromidas L. (toim.) *Formulating, Packaging, and Marketing of Natural Cosmetic Products*. Hoboken: Wiley. 3 - 14.

Flanagan, J. 2011. Preserving Cosmetics with Natural Preservatives and Preserving Natural Cosmetics. Teoksessa Dayan N. & Kromidas L. (toim.) *Formulating, Packaging, and Marketing of Natural Cosmetic Products*. Hoboken: Wiley 169 - 178.

Gleason-Allured, J. 2010. The Blossoming of Naturals I: The Buying Public. Teoksessa O'Lenick, A. (toim.) *Naturals and Organics in Cosmetics: Trends and Technology*. Carol Stream: Allured Business Media. 95 -99.

Grubow, L. & Jacobs, V. 2011. The Evolution of Green in Market and Mind. Teoksessa Schroeder, W. (toim.) *Sustainable Cosmetic Product Development*. Carol Stream: Allured Business Media. 1 - 27.

Jeffries, N. 2005. Marketer's New Edge Is All Natural. *Global Cosmetics Industry*. Vol. 173:5. Carol Stream: Allured Business Media. 50 - 56.

Lockeretz, W. 2007. What Explains the Rise of Organic Farming? Teoksessa Lockeretz, W. (toim.) *Organic Farming: An International History*. Wallingford: CABI. 1 - 8.

Nohynek, G., Borgert, C., Dietrich, D., Rozman, K. 2013. Endocrine disruption: Fact or urban legend? *Toxicology Letters*. 223. 295 - 305.

Ross-Fichtner, R. & Robichaud, C. 2016. Why We Will Never Be Free From "Free-From" Claims. *Cosmetics & Toiletries*. Vol. 131:6. Carol Stream: Allured Business Media. 12 - 16.

Sahota, A. 2014. Future Outlook. Teoksessa Sahota, A. (toim.) Sustainability: How the Cosmetics Industry is Greening Up. Chichester: Wiley. 301 - 314.

Schroeder, W. 2011. Evolution of Global Personal Care Product Regulations, Product Standards and Certification Schemes - Going Green & Sustainable. Teoksessa Schroeder, W. (toim.) Sustainable Cosmetic Product Development. Carol Stream: Allured Business Media. 29 - 97.

Tungate, M. 2011. Branded Beauty. How Marketing Changed the Way We Look. Lontoo: Kogan Page.

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2002. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Jyväskylä: Tammi.

Vogt, G. 2007. The Origins of Organic Farming. Teoksessa Lockeretz, W. (toim.) Organic Farming: An International History. Wallingford: CABI. 9 - 29.

1004/2014/EU. Komission asetus kosmeettisista valmisteista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1223/2009 liitteen V muuttamisesta.

1223/2009/EY. Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus kosmeettisista valmisteista.

655/2013/EU. Komission asetus kosmeettisista valmisteista esitettävien väittämien perustelamista koskevien yhteisten kriteerien vahvistamisesta.

Sähköiset lähteet:

Berner Oy. 2016a. Perheyritys. Viitattu 4.8.2016. <https://www.berner.fi/berner-oy/perheyritys/>

Berner Oy. 2016b. Berner Oy. Viitattu 4.8.2016. <https://www.berner.fi/berner-oy/>

Berner Oy. 2016c. Liiketoimintayksiköt. Viitattu 4.8.2016. <https://www.berner.fi/berner-oy/liiketoimintayksikot/>

Cosmetics Europe: Guiding Principles on Responsible Advertising and Marketing Communication. 2012. Cosmetics Europe - The Personal Care Association. Viitattu 29.9.2016. <https://www.cosmeticseurope.eu/news-a-events/news/355-launch-of-the-cosmetics-europe-guiding-principles-on-self-regulation-in-advertising.html>

COSMOS-standard AISBL. 2016a. About us. Viitattu 7.7.2016. <https://cosmos-standard.org/about/>

COSMOS-standard AISBL. 2016b. For Consumers. Viitattu 7.7.2016. <https://cosmos-standard.org/for-consumers/>

COSMOS-standard. 2013. COSMOS-standard AISBL. Viitattu 7.7.2016. <https://cosmosstandard.files.wordpress.com/2014/08/cosmos-standard-v2-21102013.pdf>

Groupe L'Occitane. 2016. L'Occitane. Viitattu 30.9.2016. http://group.loccitane.com/brands_occitane.aspx?l=en

Heikkilä, T. 2014. Kvantitatiivinen tutkimus. Viitattu 27.1.2017. <http://www.tilastollinentutkimus.fi/1.TUTKIMUSTUKI/KvantitatiivinenTutkimus.pdf>

Heinze, K. 2015. Germany: natural and organic cosmetics exceeding the billion mark. Viitattu 11.8.2016. <http://organic-market.info/news-in-brief-and-reports-article/germany-natural-and-organic-cosmetics-exceeding-the-billion-mark.html>

Karine, E. & Kurimo, R. 2014. EU:n kosmetiikka-asetus asettaa raamit kosmetiikalle. Viitattu 4.11.2016. https://www.kosmetiikka-allergia.fi/prime_16.aspx

Komission kertomus Euroopan parlamentille ja neuvostolle yhteisiin kriteereihin perustuvista valmisteista koskevista väittämistä kosmetiikan alalla. 2016. COM(2016) 580 final. Bryssel: Euroopan komissio. Viitattu 30.9.2016. <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/?uri=CELEX:52016DC0580>

L'Occitane en Provence. 2016. Products. Viitattu 30.9.2016. <http://uk.loccitane.com/about-loccitane-products-ingredients,83,1,35530,358160.htm>

NATRUE Label: requirements to be met by natural and organic cosmetics. 2016. NATRUE. Viitattu 25.8.2016. http://www.natrue.org/fileadmin/natrue/downloads/Criteria_3.4/EN-NATRUE-Label_Requirements_V3_4.pdf

NATRUE. 2016a. Mission. Viitattu 11.8.2016. <http://www.natrue.org/mission/>

NATRUE. 2016b. Who We Are. Viitattu 11.8.2016. <http://www.natrue.org/who-we-are/>

NATRUE. 2016c. History of NATRUE. Viitattu 11.8.2016. <http://www.natrue.org/mission/history-of-natrue/>

NATRUE. 2016d. What Makes the Natrue Label Special? Viitattu 11.8.2016. <http://www.natrue.org/consumers/what-makes-the-natrue-label-special/>

Organic Monitor. 2015. Viitattu 11.8.2016. <http://www.organicmonitor.com/140260.htm>

Pro luonnonkosmetiikka ry. 2016. Mitä on sertifioitu luonnonkosmetiikka? Viitattu 29.6.2016. <http://www.luonnonkosmetiikka.fi/luonnonkosmetiikka/luonnonkosmetiikan-maaritelma/>

SCCNFP. 1999. Opinion of the scientific committee on cosmetic products and non-food products intended for consumers concerning acrylamide residues in cosmetics adopted by the plenary session of the SCCNFP of 30 September 1999. Viitattu 4.11.2016. http://ec.europa.eu/health/scientific_committees/consumer_safety/opinions/sccnfp_opinions_97_04/sccp_out95_en.htm

SCCNFP. 2001. Opinion on the Evaluation of Potentially Estrogenic Effects of UV-filters Adopted by the SCCNFP During the 17th Plenary Meeting of 12 June 2001. Viitattu 4.11.2016. http://ec.europa.eu/health/scientific_committees/consumer_safety/opinions/sccnfp_opinions_97_04/sccp_out145_en.htm

SCCNFP. 2002a. Opinion of the scientific committee on cosmetic products and non-food products intended for consumers concerning 6-Acetyl-1,1,2,4,4,7-hexamethyltetraline (AHTN). Viitattu 4.11.2016. http://ec.europa.eu/health/ph_risk/committees/sccp/documents/out176_en.pdf

SCCNFP. 2002b. Opinion of the scientific committee on cosmetic products and non-food products intended for consumers concerning hexahydro-hexamethyl-cyclopenta (g)-2-benzopyran (HHCB). Viitattu 4.11.2016. http://ec.europa.eu/health/ph_risk/committees/sccp/documents/out179_en.pdf

SCCNFP. 2004. Opinion of the scientific committee on cosmetic products and non-food products intended for consumers concerning musk ketone and musk xylene. Viitattu 4.11.2016. http://ec.europa.eu/health/ph_risk/committees/sccp/documents/out280_en.pdf

SCCS. 2011. Opinion on Fragrance allergens in cosmetic products. Viitattu 4.11.2016. http://ec.europa.eu/health/scientific_committees/consumer_safety/docs/sccs_o_102.pdf

SCCS. 2014. Opinion on the safety of the use of formaldehyde in nail hardeners. Viitattu 4.11.2016.
http://ec.europa.eu/health/scientific_committees/consumer_safety/docs/sccs_o_164.pdf

SCCS. 2015. Scientific Opinion on The Report of the ICCR Working Group: Considerations on Acceptable Trace Level of 1,4-Dioxane in Cosmetic Products. Viitattu 4.11.2016.
http://ec.europa.eu/health/scientific_committees/consumer_safety/docs/sccs_o_194.pdf

Teknokemian yhdistys ry. 2016. Kosmetiikan markkinoinnissa noudatetaan rehellisyyden ja vastuullisuuden periaatteita. Viitattu 15.9.2016.
http://www.teknokemia.fi/fin/kosmetiikka/kosmetiikan_markkinointi/

Tukes. 2016. Kosmetiikka. Viitattu 4.11.2016. <http://www.tukes.fi/kosmetiikka>

Vilka, H. 2007. Tutki ja mittaa. Määrällisen tutkimuksen perusteet. Viitattu 27.1.2017.
<http://hanna.vilka.fi/wp-content/uploads/2014/02/Tutki-ja-mittaa.pdf>

Kuviot

Kuvio 1: Vastaajien ikäjakauma	29
Kuvio 2: Vihreiden arvojen merkitys vastaajille	30
Kuvio 3: Vastaajien kiinnostus kosmetiikkaa ja ihon- sekä hiustenhoitoa kohtaan	30
Kuvio 4: Vastaajien luonnonkosmetiikan käyttö	31
Kuvio 5: Luonnonraaka-aineiden osuus luonnonkosmetiikkatuotteista	36
Kuvio 6: Luonnollisenkaltaisten raaka-aineiden hyväksyminen luonnonkosmetiikkaan	39
Kuvio 7: Luonnosta johdettujen raaka-aineiden hyväksyminen luonnonkosmetiikkaan	40
Kuvio 8: Luonnonkosmetiikan teho ja toimivuus verrattuna tavalliseen kosmetiikkaan	44
Kuvio 9: Luonnonkosmetiikan turvallisuus verrattuna tavalliseen kosmetiikkaan	45

Taulukot

Taulukko 1: Eräitä synteettisiä raaka-aineita ja niihin kohdistuneita turvallisuusepäilyjä .	20
Taulukko 2: Vastaajien mainitsevat luonnonkosmetiikkamerkit.....	35
Taulukko 3: Eri raaka-aineryhmien hyväksyminen luonnonkosmetiikan raaka-aineiksi	37
Taulukko 4: Vastaajien mielipiteet luonnonkosmetiikan sertifiointista ja hinnasta	42
Taulukko 5: Luonnonkosmetiikan eri ominaisuuksien tärkeys vastaajille	43
Taulukko 6: Vastaajien näkemykset luonnonkosmetiikan kemikaaleista ja synteettisten raaka-aineiden haitallisuudesta	46

Liitteet

Liite 1: Kysely luonnonkosmetiikasta -kysymykset	59
--	----

Liite 1: Kysely luonnonkosmetiikasta -kysymykset

Kysely luonnonkosmetiikasta

Arvoisa vastaaja!

Opiskelen estenomiksi Laurea-ammattikorkeakoulussa ja tämä kysely on osa opinnäytetyötäni. Kyselyn avulla on tarkoitus selvittää kuluttajien ajatuksia ja näkemyksiä luonnonkosmetiikasta: mitä ja minkälaista luonnonkosmetiikka on, ja mitä mielikuvia se herättää.

Kysely on suunnattu 15 - 40-vuotiaille tytöille ja naisille. Kyselyyn vastaaminen tapahtuu nimettömänä ja vie aikaa noin 10 minuuttia. Vastaaminen ei edellytä luonnonkosmetiikan käyttökokemusta tai tarkempaa tuntemista. Vastaa kyselyyn omien mielikuviesi ja näkemystesi perusteella. Kysymyksiin ei ole oikeita tai väärä vastauksia!

Kun olet vastannut kysymyksiin ja painanut viimeisellä sivulla olevaa lähetä-painiketta, sinut ohjataan sivulle, jossa voit halutessasi jättää yhteystietosi Herbina-tuotepaketin arvontaa varten.

Jos sinulla on kysymyksiä kyselyyn liittyen, voit lähettää minulle sähköpostia osoitteeseen jenni.hallanaro@student.laurea.fi

1. Ikäsi?

- 15 - 20
- 21 - 26
- 27 - 32
- 33 - 40

2. Kuinka tärkeitä ns. vihreät arvot (esim. kierrätys, jätteen vähentäminen, kulutuksen vähentäminen, ympäristönsuojelu) ovat sinulle?

- erittäin tärkeitä
- jokseenkin tärkeitä
- ei kovin tärkeitä
- ei lainkaan tärkeitä

3. Kuinka kiinnostunut olet kosmetiikasta ja ihon- sekä hiustenhoidosta?

- erittäin kiinnostunut
- melko kiinnostunut
- en kovin kiinnostunut
- en lainkaan kiinnostunut

4. Käytätkö luonnonkosmetiikkaa?

- kyllä säännöllisesti
- kyllä silloin tällöin
- olen joskus kokeillut
- en lainkaan

5. Mitä termi luonnonkosmetiikka sinun mielestäsi tarkoittaa? Kerro lyhyesti muutamalla lauseella.

6. Mitä luonnonkosmetiikkamerkkejä tai -sarjoja tiedät? (Jos mieleesi ei tule yhtään merkkiä tai sarjaa, voit jättää kentän tyhjäksi)

7. Kuinka suuri osuus luonnonkosmetiikkatuotteen raaka-aineista tulisi mielestäsi olla peräisin luonnosta?

- 100 %
- suurin osa, yli 50 %
- riittää, että osa raaka-aineista on luonnosta peräisin (esim. tuotteen vaikuttavat aineet)
- ei tarvitse sisältää lainkaan luonnosta peräisin olevia raaka-aineita

8. Saako luonnonkosmetiikka mielestäsi sisältää seuraavia luonnollista alkuperää olevia raaka-aineita? (Jokaisen raaka-aineryhmän kohdalla valinta: kyllä saa sisältää näitä, saa sisältää vain osaa näistä, ei saa sisältää näitä lainkaan, en osaa sanoa)

- Kasvipерäiset raaka-aineet (esim. kasviuutteet, -öljyt ja -rasvat)
- Eläinperäiset raaka-aineet (esim. mehiläisvaha, keratiini, lanoliini)
- Mineraalit (esim. savi, talkki, titaanidioksidi, väripigmentit)
- Maaöljyjohdannaiset (esim. mineraaliöljy, vaseliini)

9. Voiko luonnonkosmetiikkatuotteissa mielestäsi olla täysin synteettisesti valmistettuja raaka-aineita, jos ne kuitenkin ovat identtisiä luonnossa esiintyvien aineiden kanssa?

- Kyllä
- Ei
- En osaa sanoa

10. Voiko luonnonkosmetiikka mielestäsi sisältää luonnonraaka-aineista muokkaamalla saatuja raaka-aineita, joita ei sellaisenaan esiinny luonnossa?

- Kyllä
- Ei
- En osaa sanoa

11. Mitä mieltä olet seuraavista väittämistä (täysin samaa mieltä, jokseenkin samaa mieltä, jokseenkin eri mieltä, täysin eri mieltä, en osaa sanoa)?

- Luonnonkosmetiikan tulee olla sertifioitua (esim. Ecocert, Natrue), jotta sen aitouteen voi luottaa
- Aito luonnonkosmetiikka saa olla hieman tavallista kosmetiikkaa kalliimpaa

12. Jos kosmetiikkatuotetta markkinoidaan luonnonkosmetiikkana, kuinka tärkeinä pidät seuraavia seikkoja (erittäin tärkeää, jokseenkin tärkeää, vain vähän tärkeää, ei lainkaan tärkeää, en osaa sanoa)?

- tuote sisältää runsaasti luonnonraaka-aineita
- tuotteen sisältämät luonnonraaka-aineet ovat luomua
- tuote sisältää mahdollisimman vähän synteettisiä raaka-aineita
- tuote on biohajoava
- tuote on valmistettu ympäristöystävällisesti
- tuotteen valmistuksessa on huomioitu eettiset seikat (esim. reilu kauppa raaka-aineiden hankinnassa)
- tuotteen pakkaus on mahdollisimman ympäristöystävällinen

13. Valitse mielipidettäsi parhaiten kuvaava vaihtoehto:

- a) Luonnonkosmetiikka on tavallista kosmetiikkaa turvallisempaa.
- b) Luonnonkosmetiikka ja tavallinen kosmetiikka ovat yhtä turvallisia.
- c) Tavallinen kosmetiikka on luonnonkosmetiikkaa turvallisempaa.

14. Valitse mielipidettäsi parhaiten kuvaava vaihtoehto:

- a) Luonnonkosmetiikka on tavallista kosmetiikkaa tehokkaampaa ja toimivampaa.
- b) Luonnonkosmetiikka ja tavallinen kosmetiikka eivät eroa tehon ja toimivuuden suhteen.
- c) Tavallinen kosmetiikka on luonnonkosmetiikkaa tehokkaampaa ja toimivampaa.

15. Mitä mieltä olet seuraavista väittämistä (täysin samaa mieltä, joihin samaa mieltä, joihin eri mieltä, täysin eri mieltä, en osaa sanoa)?

- luonnonkosmetiikka sisältää vähemmän kemikaaleja kuin tavallinen kosmetiikka
- kosmetiikan sisältämät synteettiset raaka-aineet ovat haitallisia terveydelle